

Úřad vlády ČR – Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura)

STRATEGICKÝ PLÁN SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

OBEC OBRNICE 2011 – 2013

Zpracovaly: Bc. Lucie Špallová, Mgr. Barbora Šolková

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

OBSAH

Předmluva

1.	Charakteristika aktivit Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách	4
1.1.	Principy spolupráce obce a Agentury	5
1.2.	Prostředky Agentury	5
2.	Lokální partnerství Obrnice	6
2.1.	Členové Lokálního partnerství Obrnice:.....	7
3.	Východiska	8
4.	Sociálně vyloučené lokality v Obrnicích.....	9
5.	Strategické plánování	12
5.1.	Principy strategického plánování	12
5.2.	Struktura strategického plánu	13
6.	Výchozí stav	14
6.1.	Historie	14
	Nezaměstnanost.....	16
6.2.	Bydlení.....	19
6.3.	Vzdělávání	21
	Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání	22
6.4.	Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů	24
7.	Vize budoucnosti obce Obrnic.....	27
8.	Popis priorit a cílů	28
8.1.	Priority Lokálního partnerství.....	28
8.2.	Priority v jednotlivých oblastech intervence.....	31
8.2.1	Priority v oblasti zaměstnávání	31
8.2.2	Priority v oblasti bydlení	34
8.2.3	Priority v oblasti vzdělávání, výchovy a volného času.....	37
8.2.4	Priority v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti	42

závěr

seznam příloh

seznam zkratk

přílohy:

1. Seznamy členů Lokálního partnerství
2. Mapa partnerů
3. SWOT analýzy pracovních skupin
4. Akční plány
5. Harmonogram aktivit
6. Memorandum o spolupráci

Předmluva

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

vedení obce Obrnic si uvědomuje tíživost problematiky sociálního vyloučení, která se dotýká nejen osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách, ale v důsledku má dopad na obyvatele celé obce a negativně tak ovlivňuje jejich život. Z tohoto důvodu se v květnu roku 2010 rozhodlo přistoupit do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách a vydat se tak na společnou cestu nalezení možných východisek z této nepříznivé situace.

Tento plán sociálního začleňování, který je Vám předkládán, je výsledkem téměř roční společné práce Agentury s mnoha odborníky a dalšími relevantními subjekty v obci Obrnicích, kteří sociální integraci sociálně vyloučených osob mohou ovlivnit. Tito aktéři, kteří společně usedli k jednomu stolu, ve formě Lokálního partnerství a dvou pracovních skupin, vytvořili dokument, který není pouze dokumentem formálním, ale životaschopným materiálem, jehož naplňování může napomoci zlepšit život obyvatel obce Obrnic.

Strategický plán Lokálního partnerství Obrnice je vytvořen na léta 2011-2013, zahrnuje vizi obce, dlouhodobé, krátkodobé cíle a konkrétní opatření, jejichž prostřednictvím budou podporovány stávající aktivity v obci na poli sociálního začleňování a také nově plánované činnosti, které zajistí podporu osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách především v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení, volnočasových aktivit, ale i bezpečnosti a prevence sociálně patologických jevů.

Doufám, že naše společná práce povede nejen k podpoře řešení svízelné životní situace osob žijících v obrnických sociálně vyloučených lokalitách, ale i k celkovému zlepšení klima a občanského soužití ve městě, které negativně ovlivňuje právě existence sociálně vyloučených lokalit.

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří se na tvorbě plánu podíleli, a věřím, že stejně tak úspěšně, jako při jeho tvorbě, budeme společně postupovat i při jeho naplňování.

Lucie Špallová, lokální konzultantka

1. Charakteristika aktivit Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále jen Agentura) je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace. Organizačně je ukotvena jako odbor Úřadu vlády ČR v Sekci pro lidská práva. Agentura podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celého města a všech občanů. Od svého vzniku Agentura zahájila spolupráci s celkem 33 obcemi a městy v České republice, se kterými uzavřela Memorandum o spolupráci. Standardní délka působení Agentury prostřednictvím lokálního konzultanta/lokální konzultantky ve městě/obci jsou 3 roky.

Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.

Cílovou skupinou Agentury jsou obce a instituce působící na území daného regionu. Nepřímou cílovou skupinou jsou potom obyvatelé obce vystavení procesům sociálního vylučování a široká veřejnost.

Hlavním cílem Agentury je podpořit obec ve schopnosti funkčně čelit procesům sociálního vylučování, zejména pak v partnerství se všemi relevantními subjekty a se zapojením občanů. Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli, dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování tam, kde např. z politických důvodů není komplexní řešení možné.

1.1. Principy spolupráce obce a Agentury

Zástupci obce projeví aktivní zájem o řešení problematiky sociálního vyloučení, podílí se na formování lokálního partnerství a zaváže se přijmout strategický plán sociálního začleňování. Agentura s respektem k místním podmínkám obci poskytuje poradenství a podporu nejen pro organizaci lokálního partnerství a přípravu strategického plánu, ale také jeho realizaci a další rozvoj.

1.2. Prostředky Agentury

K dosažení svého cíle využívá Agentura tyto prostředky:

a) Mapování a analýza potřeb: mapování potřeb obyvatel obce, nejen v sociálně vyloučených lokalitách, ale i ostatní veřejnosti a mapování absorpčních kapacit obce a místních institucí v oblasti sociálního začleňování. Klíčovými nástroji jsou zde SWOT analýzy vytvářeny členy Lokálního partnerství a monitoring sociálního vyloučení dané lokality na základě sběru kvantitativních dat prostřednictvím lokální asistence realizované obcí.

b) Aktivizace/síťování. Aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů (finančních, personálních, organizačních, intelektuálních). Poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, zprostředkování nejlepší praxe z dalších obcí.

c) Poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura poskytuje poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství. V tomto poradenství se Agentura zaměřuje především na OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích). Agentura poskytuje poradenství při administraci těchto projektů a podporu při realizaci strategických plánů města v sociální oblasti.

d) Lokální partnerství. Je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce, veřejné správy, škol, nevládních organizací

či podnikatelů a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování.

e) Strategický plán. Je závazný rozvojový dokument, na jehož přípravě se podílejí všichni členové lokálního partnerství, prochází projednáním a schválením radou a zastupitelstvem obce. Obsahuje souhrny potřeb dané lokality, formulace konkrétních opatření a projektů, které přispějí k jejich naplnění včetně termínů a odpovědných realizátorů. Agentura koordinuje tvorbu a realizaci strategického plánu, asistuje partnerům při přípravách a realizaci jednotlivých projektových záměrů, monitoruje naplňování plánu a v pravidelných časových intervalech koordinuje jeho aktualizace a revize.

f) Lokální asistence. Na základě veřejné zakázky Agentury realizuje místní organizace službu lokální asistence, která spočívá v administrativní, technické a odborné podpoře Lokálního partnerství a konzultanta/ky Agentury v dané lokalitě. V případě Obrnic poskytuje lokální asistenci samotná obec.

2. Lokální partnerství Obrnice

Pro zvýšení efektivity musí proces sociální integrace probíhat současně minimálně v těchto hlavních oblastech lidského života: vzdělávání a výchova dětí a mládeže, bydlení, zaměstnanost, prevence sociopatologických jevů a bezpečnost a čerpat z potenciálu všech místních partnerů. Základním nástrojem Agentury je proto vytvoření koordinační platformy všech rozhodujících partnerů v Lokálním partnerství. Tento poradní orgán vedení obce se pravidelně schází za účasti metodického vedení manažerky (lokální konzultantky) Agentury a vytváří předpoklady pro naplnění strategického plánu sociálního začleňování v Obrnicích.

Pro potřeby strategického plánování se v rámci lokálního partnerství vytvořily pracovní skupiny, které svým složením odpovídají možnosti obce a jsou tématicky zaměřené do oblastí intervence v sociálním začleňování:

- Vzdělávání, prevence sociálně patologických jevů a bezpečnost
- Bydlení a zaměstnanost

Obrázek 1 – Schéma lokálního partnerství Obrnice

Lokální partnerství je tvořeno partnerstvím zástupců obce, veřejné správy, nevládních organizací, škol a podnikatelů a dalších partnerů, kteří mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. Bylo ustanoveno na svém úvodním jednání dne 10. června 2010 a řídí se jednacím řádem, který byl schválen na druhém jednání lokálního partnerství dne 15. září 2010. Počet členů Lokálního partnerství prezentuje široké spektrum oblastí, které Lokální partnerství pokrývá. Dalšího rozvoje vysokého potenciálu a kreativity tohoto uskupení lze dosáhnout vzájemnou spoluprací a koordinací.

2.1. Členové Lokálního partnerství Obrnice:

Obec Obrnice

- starostka
- místostarosta

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách

Základní škola Obrnice, příspěvková organizace

Mateřská škola Obrnice, příspěvková organizace

Úřad práce, Kontaktní pracoviště Most, SSP (dále jen úřad práce)

Policie České republiky

Duhovka, o.s.

QUICK I., v.o.s.

Sdružení vlastníků bytových jednotek

Magistrát města Most

TJ Sokol Obrnice

Sbor dobrovolných hasičů

Centrom, o.s.

Městská policie Most

3. Východiska

Strategický plán sociálního začleňování v Obrnicích nevznikal osamoceně, nebyl vytržený z kontextu. Opírá se o celou řadu podkladů, které obsahují vize a závazky obce Obrnice, Ústeckého kraje i Agentury. Mezi velmi podstatné informační zdroje patří i analytické studie a jiné formy mapování vývoje sociálně vyloučených lokalit v Obrnicích.

a) dokumenty nadregionální úrovně

- ✦ Koncepce romské integrace na období 2010 – 2013, schválena Vládou ČR dne 21.12.2009¹
- ✦ Základní dokument Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech²
- ✦ Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, GAC, Praha 2006³
- ✦ Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2008 – 2011⁴

b) dokumenty obce Obrnice a místní zdroje informací

- ✦ Program rozvoje obce Obrnice na období 2008 -2013⁵
- ✦ Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice⁶
- ✦ Monitoring sociálního vyloučení v Obrnicích – údaje z roku 2010
- ✦ Základní strategie plánu sociálního začleňování vyloučených romských lokalit/komunit a sociálně vyloučených a sociálně ohrožených obyvatel⁷

1 <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/koncepce-romske-integrace-na-obdobi-20102013-71187/>

2 <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>

3 http://www.mpsv.cz/files/clanky/3043/Analyza_romskych_lokalit.pdf

4 http://www.kr-ustecky.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=450018&id=1426960&p1=139363

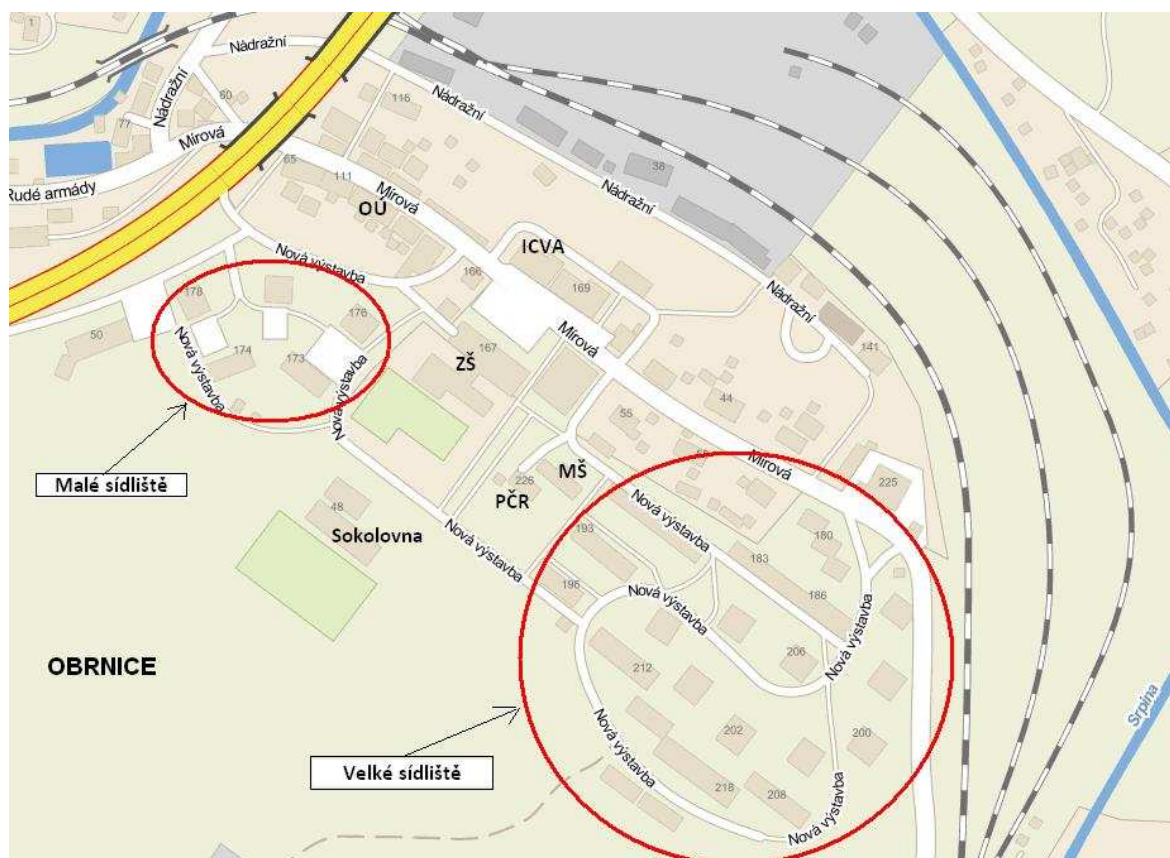
5 <http://www.ouobrnice.cz/dokumenty/dokumenty-obce/program-rozvoje-obce/>. Dokument byl schválen Zastupitelstvem obce dne 16. 7. 2008.

6 <http://www.ouobrnice.cz/dokumenty/dokumenty-obce/strategie-nakladani-s-bytovym-fondem-ve-vlastnictvi-obce-obrnice/>. Dokument byl schválen Zastupitelstvem obce dne 4. 2. 2009

- ⤴ Platforma Lokálního partnerství, do kterého je zapojeno vedení obce Obrnice, zástupci magistrátu města Most a dále zástupci 13 organizací. Diskuse vedené na úrovni Lokálního partnerství a pracovních skupin, které byly realizovány v průběhu června 2010 – července 2011 a především SWOT analýzy jednotlivých oblastí intervence
- ⤴ Individuální rozhovory lokální konzultantky s místními aktéry v rámci Lokálního partnerství, jeho pracovních skupin i mimo něj.

4. Sociálně vyloučené lokality v Obrnicích

Pro stanovení sociálně vyloučených lokalit byla využita identifikace v rámci tzv. Gabalova výzkumu⁸ z roku 2006. Jedná se o dvě části obce, která splňují charakteristiku vyloučené lokality, a to o Velké sídliště a Malé sídliště.

Obrázek 2 - mapa sociálně vyloučených lokalit v Obrnicích - upravit

⁷ <http://www.oubrnice.cz/dokumenty/dokumenty-obce/zakladni-strategie-planu-socialniho-zacleneni-/>. Dokument byl schválen Zastupitelstvem obce dne 4. 2. 2009

⁸ „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“, GAC, s.r.o., 2006

Velké sídliště

Lokalita vznikla přirozeným přistěhováním obyvatel, sídliště bylo vystavěno v 70. letech minulého století především pro zaměstnance velkých průmyslových podniků a dolů. Postupně se sem stěhovaly i romské rodiny, především po r. 1985, kdy přišla druhá vlna Romů ze Slovenska. V posledních letech se sem stěhují především Romové, kteří zde kupují levně byty od realitních kanceláří, nebo poměrně snadno získávají podnájem. Dá se říci, že stěhování Romů a dále sociálně slabých rodin z celé republiky je často realitními kancelářemi přímo řízené. V současnosti je velmi častým jevem migrace mezi romskými komunitami po linii: Most – „sídliště Chanov“⁹ - sídliště Janov - obec Bečov. Vlny migrace způsobují především příbuzenské vazby mezi rodinami z těchto lokalit. Z Obrnic naopak „utíkají“ příslušníci majority především do Mostu, jako nejčastější důvod jejich odchodu uvádějí, že nechtějí žít v druhém „Chanově“.

Většina Romů žijících v prostředí tzv. Velkého sídliště je nezaměstnaná, žije ze sociálních dávek. Velkým problémem je jejich dosažená nízká úroveň vzdělání, která způsobuje, že jsou na trhu práce téměř neuplatnitelní (70% evidovaných na úřadu práce z Velkého sídliště jsou Romové + řada Romů je z různých důvodů sankčně vyřazena). Část těchto obyvatel Obrnic využívá VPP, dotovaných míst z projektů, někteří pracují načerno ve stavebnictví, v zemědělství nebo si přivydělávají dovozem použitého nábytku, elektrospotřebičů aj. z Německa.

Na „Velkém“ sídlišti je vlastnictví domů rozděleno mezi obec Obrnice, firmu Quick I. v.o.s., fyzické a právnické osoby sdružených do 12 SVBJ.

Ve vlastnictví obce je 6 panelových domů ze 70. let. Dva jsou sedmipodlažní jednovchodové s 26 bytovými jednotkami (byty 1+2,1+3,1+4). Jeden z těchto domů je opraven (zateplení, výměna oken, oprava balkonů, střechy). Je zde obsazeno 16 bytů (z toho 13 romských domácností). Dům byl opraven v r. 2009, je v pořádku a nepoškozen. Druhý panelový dům, který je ve špatném stavu, je projektově připraven na přestavbu na sociální bydlení. Byty nejsou nově přidělovány. Nyní je obsazeno 10 bytů (z toho 9 romských domácností). Další dům je neobydlen a je projektově připraven na opravu a zateplení vč. výměny oken. Je podána žádost do programu Zelená úsporám od února 2010. Tento dvouvchodový dům se čtyřmi podlažními odkoupila obec v r. 2009 od firmy EIKO Plus. Tři panelové domy byly získány k 30.12.2010 bezúplatným převodem od SŽDC, kdy z 88 bytů je obsazeno 20 (z toho 17

⁹Sídliště Chanov (známý též pod chybným názvem Chánov) je panelové sídliště v Rudolicích, katastrální části statutárního Města Mostu v Ústeckém kraji. Sídliště se nachází asi dva kilometry od Mostu na návrší západně nad osadou Chanov, která je katastrálním územím obce Obrnice.

romských domácností). Proběhly vnitřní opravy v jenom z domů tak, aby všechny rodiny byly sestěhovány do jednoho. Zbývající budou do doby provedení oprav prázdné a zazděné, především z důvodu jejich špatného technického stavu. Nájem se službami se pohybuje v těchto obecních bytech mezi 3-7 tis. Kč. Zhruba 60% domácností v obecních bytech jsou dlužníci.

Firma Quick I. v.o.s. zde vlastní 2 domy, které jsou ve špatném technickém stavu. Jeden dům je třípodlažní se 3 vchody. Žije zde 14 romských domácností, což je 80% ze všech. Je zde poměrně klid a čisto. Druhý dům je čtyřpodlažní s 5 vchody. V domě a před ním je stále nepořádek a hluk. Velký podíl na tom má herna s hracími terminály. Podíl romských domácností je poloviční. Nájem se zde pohybuje od 6 do 9 tis. Kč.

Zbývajících 12 domů je v majetku fyzických a právnických osob sdružených do 12ti SVBJ. Většina společenství již provedla opravy svých domů, kdy využila často půjčku od obce z Fondu rozvoje bydlení na opravu a modernizaci domů a bytů. Společenství mají problém především s realitními kanceláři, které často střídají nájemníky. Tito nájemníci jsou většinou sociálně slabé rodiny (především romské), které přichází z vnějšku a způsobují svým chováním napětí v sousedských vztazích. Realitní kanceláře často společenstvím nehradí náklady spojené s užíváním bytu. Nejhorší jsou vnímány právě domy těch společenství, kde je řada bytů takto pronajímána. Velké problémy jsou v domě, kde se nachází v nebytových prostorech obchody. Je zde nepořádek a hluk, což způsobuje především omladina, která se zde schází. Druhé společenství, které má velké problémy, vlastní dům v klidné okrajové části. Potýká se se značnými finančními problémy, které byly způsobeny neplacením nájemného a služeb s ním spojených. Situace se vyhroutil tak, že všechny byty byly na krátké období odpojeny od tepla a teplé vody. Stav v tomto domě přinutil několik původních domácností k prodeji svých bytů a odchodu mimo Obrnice.

V prostředí tzv. Velkého sídliště žije cca 1500 osob, z toho je 1/5 nezaměstnaných. Terénní pracovník, který je zaměstnancem obce sem dochází za cca 50 klienty.

Malé sídliště

Tzv. Malé sídliště tvoří pět panelových domů, tři z nich jsou jednovchodové a šestipodlažní a druhé dva jsou dvouvchodové a čtyřpodlažní. Jeden z šestipodlažních domů je vnímán místními obyvateli jako nejproblematičtější, žije v něm cca 90% Romů. Druhý z těchto domů je klidnější, přičemž počet Romů v něm žijících je odhadován na 50%. V posledním šestipodlažním domě žije okolo 30% Romů, tento

dům je čistý a klidný. V čtyřposchodových domech žijí Romové v menšině. Pozemek kolem těchto domů je oplocen a udržován. Tyto domy si firma udržuje jako nejlepší.

V prostředí Malého sídliště žije cca 250 osob, z nichž je rovněž 1/5 nezaměstnaných a terénní pracovník zde pracuje s cca 20 klienty. Vývoj situace v Malém sídlišti je shodný jako u Velkého sídliště, dříve bylo vnímáno jako velmi problematické, dnes se jeví jako stabilizovanější. Dá se však předpokládat, že problémy spojené s vysokou nezaměstnaností, dluhy a nedostatkem možností k trávení volného času mladistvími zužují i tuto lokalitu. Všechny domy v této lokalitě vlastní firma Quick.

5. Strategické plánování

Strategické plánování je proces, který slouží k identifikaci a popisu problémů a k navržení procesů jejich řešení. Mezi standardní nástroje pro plánování patří analýza místních aktérů, SWOT analýzy, definice priorit a cílů.

5.1. Principy strategického plánování

- ✦ komplexní dokument sociálního začleňování – integrující dílčí témata do jednotné koncepce řešení
- ✦ společný postup zainteresovaných subjektů a provázanost aktivit
- ✦ ambicióznost plánu, ale zároveň reálnost cílů i navrhovaných nástrojů
- ✦ flexibilní přístup k plánu – plán je živým dokumentem, nikoli dogmatem, vyžaduje pravidelné revize a modifikace dle aktuálních potřeb a možností
- ✦ opatření jsou přínosná nejen pro cílovou skupinu, ale i pro celkový rozvoj obce
- ✦ minimální nároky na finanční podporu z obecního rozpočtu
- ✦ akční plán obsahuje konkrétní termíny a zodpovědné instituce

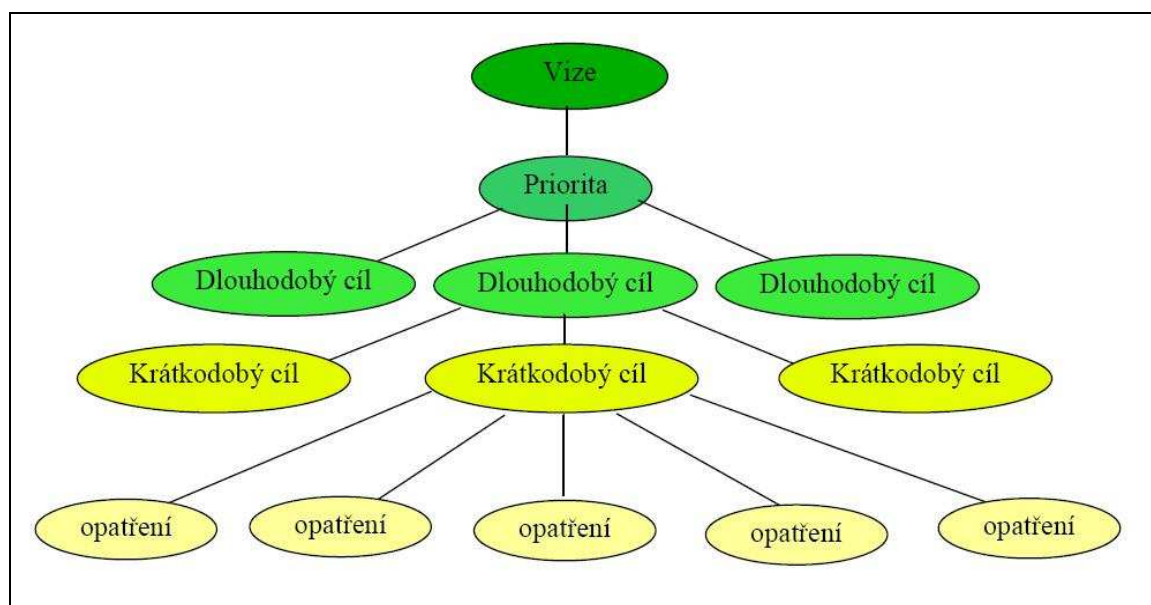
Tvorba strategického plánu se řídila interní metodikou Agentury a v různé míře zapojení na něm participovaly všechny partnerské subjekty Lokálního partnerství Obrnice a jeho pracovních skupin. Veškerá rozhodnutí byla činěna na základě diskuse se snahou o co největší konsensus nebo na základě hlasování, kdy každý zapojený subjekt měl rovnocenné postavení.

Pracovní skupiny se scházely pravidelně jednou až dvakrát do měsíce v období říjen 2010 – únor 2011 a aktivně participovaly na tvorbě SWOT analýz, formulaci priorit a na ně reagující cíle a opatření. SWOT

analýzy definovaly celou řadu silných, slabých stránek obce v dané oblasti intervence, ale také příležitosti a hrozby. SWOT analýzy (viz příloha č. 3) vytvářely vedle mapy partnerů (viz příloha č. 2) a detailního seznámení se situací v Obrnicích z pohledu sociálního vyloučení základ pro formulaci priorit, tedy témat, kterým se pracovní skupiny a Lokální partnerství budou věnovat v implementační fázi. Priority byly dále rozpracovány do dlouhodobých cílů, jichž bude dosaženo splněním postupných cílů krátkodobých. Dlouhodobé cíle jsou formulovány v tříletém horizontu, cíle krátkodobé v jednoletém měřítku. Každý cíl je rozpracován do kroků (opatření) s konkrétními termíny plnění a s konkrétní zodpovědností členů Lokálního partnerství. S průběžnými výsledky se seznamovalo celé Lokální partnerství, které dosavadní činnost pracovních skupin formovalo dle vzájemných souvislostí tak, aby výsledný strategický plán vytvářel logický, vzájemně provázaný celek.

Strategický plán schválený orgány obce je politickým dokumentem, který vymezuje oblasti sociálního začleňování v Obrnicích. Obsahuje identifikované lidské, materiální i finanční zdroje a zodpovědnosti jednotlivých aktérů Lokálního partnerství při jeho naplňování. Nezastupitelnou roli v procesu sociálního začleňování má i vedení obce, které vytváří podmínky pro realizaci konkrétních opatření, nebo se na těchto opatřeních přímo podílí. Důraz je kladen na využívání vnějších finančních zdrojů, především z operačních programů Evropského sociálního fondu. Intervence Agentury v Obrnicích bude nadále pokračovat. Její role bude směřována do pomoci plán naplňovat, projednávat konkrétní kroky na poli Lokálního partnerství i mimo něj, při koordinaci a revizi jednotlivých dílčích opatření a především pomáhat při sestavování projektových žádostí do národních i evropských dotačních programů.

5.2. Struktura strategického plánu

Obrázek 3 - struktura strategického plánu

Strategický plán obsahuje dvě tématické oblasti podle pracovních skupin Lokálního partnerství a jednu část věnující se prioritám celé obce. Toto členění je víceméně instrumentální. Fenomén sociálního vyloučení je složitým komplexem, kdy nelze řešit jednotlivé oblasti lidského života odděleně. Proto na sebe jednotlivá opatření navazují, doplňují se a vzájemně vytváří nerozdělitelný celek, kdy opomenutí či neplnění jedné části ohrožuje celkový výsledek.

6. Výchozí stav

6.1. Historie

Katastr nynější obce Obrnice byl osídlen, jak dokazují archeologické nálezy, již v mladší době kamenné. Zemědělské osídlení umožňovaly vhodné přírodní podmínky. První písemná zpráva o Obrnicích pochází z roku 1282. Je to darovací listina cisterciáckému klášteru v Oseku, kde jsou jmenovány Obrnice s mlýnem. Obrnice až do konce feudalismu v r. 1848 byly až na malé výjimky uváděny jako majetek oseckého kláštera. V soupisech poddaných z r. 1579 je uváděna ještě většina českých jmen, ale žilo zde již mnoho Němců, kterých stále přibývalo. V 19. století obec tvořily statky a chalupy rolníků. Obyvatelstvo bylo z větší části německé. Rozvoj průmyslu a hornictví na Mostecku způsobil příliv obyvatel i do Obrnic. Vznikaly zde cihelny, které zaměstnávaly velký počet přistěhovalých českých dělníků, kteří se tu trvale usídlili. Pro rozvoj obce mělo velký význam založení železniční stanice v roce 1871 a její rozšiřování v dalších letech. V té době probíhala rozsáhlá výstavba domů. Obrnice se postupně staly významnou lidnatou obcí. V září 1938 bylo zdejší území vyhlášené za německé, většina českého obyvatelstva byla nucena evakuovat do vnitrozemí. Za 2.světové války zde byly zajatecké tábory a pracovní tábory, ve kterých bydlelo velké množství cizinců, kteří pracovali ve zdejší cihelně, štěrkovně, na úpravě trati i v zemědělství. Po osvobození v roce 1945 se české obyvatelstvo vracelo, ve dvou vlnách došlo k odsunu Němců. V roce 1960 se sousední obce České Zlatníky a Chanov staly osadami Obrnic. V roce 1969 zahájily v Obrnicích provoz Severočeské keramické závody, které zde těžily a zpracovávaly bentonit. Obrnice byly plánovány jako středisková obec, což se projevilo v rozsáhlé výstavbě. V roce 1972 byla dokončena nová budova základní školy a o rok později začala výstavba panelového sídliště, zejména pro pracovníky okolních závodů. S ním se postupně budovaly mateřská škola, jesle, obchodní středisko Zlatník, zdravotní středisko, kino a restaurace. Tato výstavba

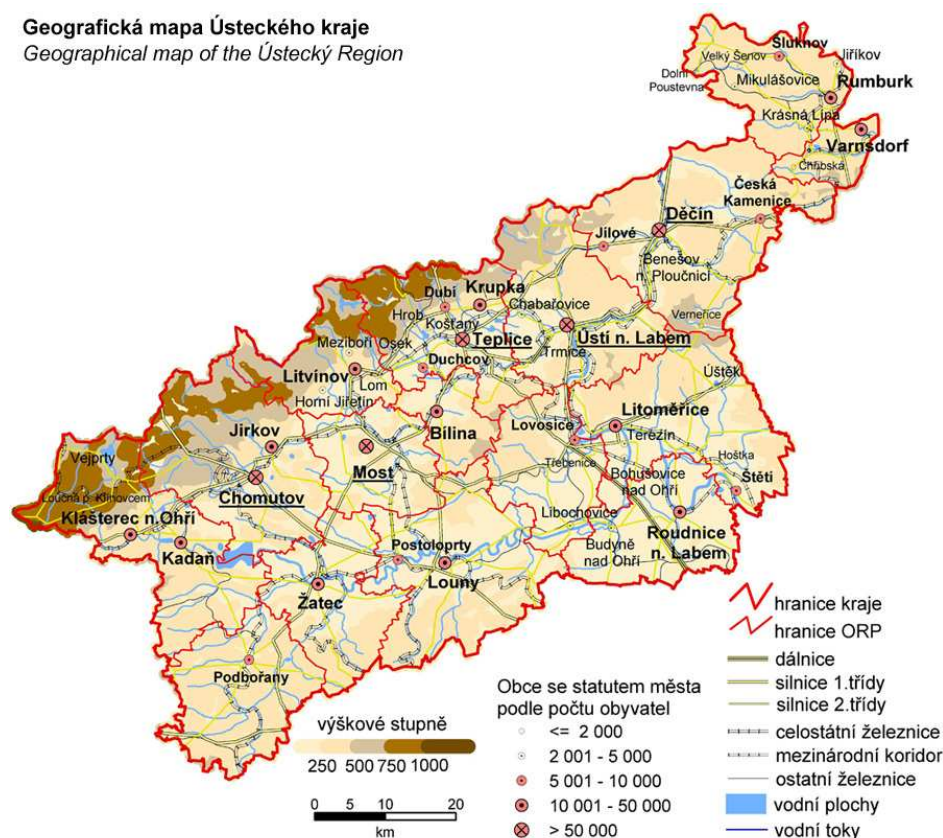
zásadně změnila ráz obce. Původní vesnická zástavba byla zčásti vybourána a nahrazena novými panelovými objekty.

Geografie

Obrnice je obec, která se nachází v Ústeckém kraji na říčce Srpině v nadmořské výšce 213 m. Obec leží jen asi 3,5 km východně od města Mostu. Spojení s Mostem zajišťují autobusové linky MHD č. 10 a 19. Je zde vlakové nádraží. Obec je členem mikroregionu Srpina.¹⁰ Obec Obrnice se rozkládá v malebném údolí Českého středohoří. Kotlina, v níž obec leží, je naplavenina řeky Bíliny, kdysi mohutnější nežli dnes. Krajina měnila svůj vzhled vlivem eruptivní činnosti, změnami zemské kůry, kdy některá místa byla vysoko vyzdvížena. Katastrální výměra obce je 7,46 km² a obec tvoří 3 osady: Obrnice, Chanov a České Zlatníky.

Obrázek č. 4

Geografická mapa Ústeckého kraje
Geographical map of the Ústecký Region

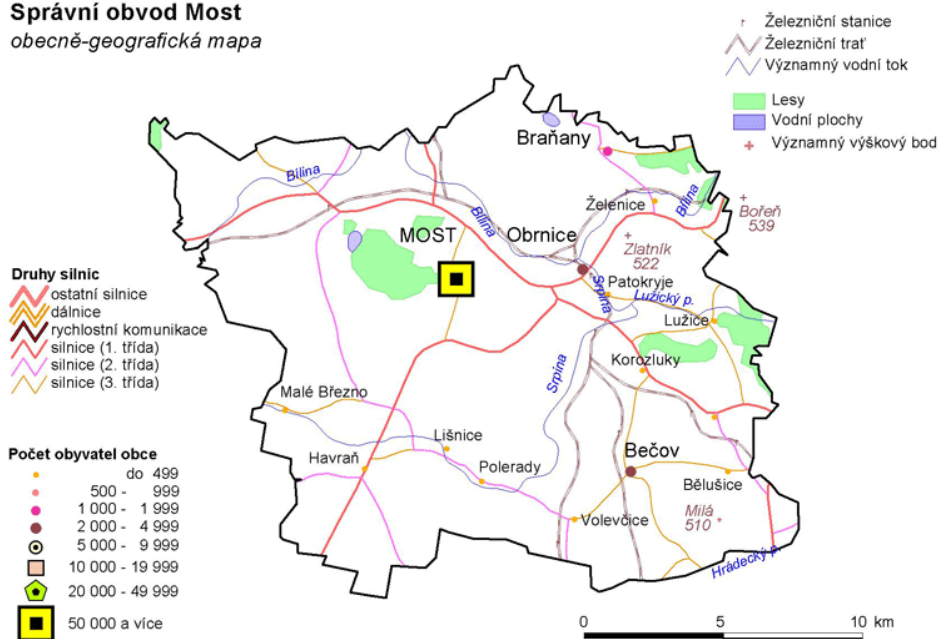

¹⁰ Mikroregion Srpina je dobrovolný svazek obcí v okrese Louny a okrese Most, který byl založen v roce 1999 a jeho sídlem je Most a jeho cílem je podpora regionálního rozvoje. Sdružuje celkem 9 obcí (Obrnice, Patokryje, Lužice, Želenice, Braňany, Skršín, Korozluky, Bělušice a Kozly).

Obrázek č. 5

Správní obvod Most

obecně-geografická mapa

11

Demografie

Dle údajů Obecního úřadu v Obrnicích žilo v obci k 3. 4. 2011 celkem 2479 obyvatel. Toto číslo ukazuje na pokračující trend úbytku obyvatelstva. Dle údajů Českého statistického úřadu se v roce 2010 v obci narodilo 33 dětí a zemřelo 21 občanů, přistěhovalo se 106 lidí a odstěhovalo 225. K 31. 12. 2010 měla obec 2544 obyvatel, což je o 107 lidí méně než ke stejnému dni v roce 2009, kdy obec čítala 2624 lidí. V roce 2009 se narodilo 55 dětí a 19 občanů zemřelo. Přistěhovalo se 171 osob a 181 se jich odstěhovalo. Celkový přírůstek v roce 2009 tak činil 27 osob.

Nezaměstnanost

Lze bez nadsázky říci, že otázka nezaměstnanosti je v regionu Mostecka nejdůležitějším sociálním problémem. Nejde o krátkodobý či nahodilý jev – během posledních deseti let se okres Most v celorepublikových statistikách nezaměstnanosti objevuje pravidelně na předních místech.¹² Podle údajů úřadu práce byla v roce 2010 míra nezaměstnanosti v Mostě 16, 51 %. Vysoká nezaměstnanost je důsledkem hromadného propouštění spojeného s postupným útlumem těžebního průmyslu a jeho restrukturalizací v průběhu 90. let. Propuštění zaměstnanci měli navíc kvalifikaci, kterou na daném

¹¹ [http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapa_spravniho_obvodu_most/\\$File/4209.gif](http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapa_spravniho_obvodu_most/$File/4209.gif)

¹² <http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1245/socialniexkluze.pdf>

území a ani v nejbližším okolí nemohli uplatnit. Ke konci 90. let došlo také v rámci privatizace těžkého průmyslu ke kvalitativním změnám v požadavcích na zaměstnance.¹³ S nevyhovující vzdělanostní úrovní a nízkou kvalifikací místního práceschopného obyvatelstva je následně spojena neschopnost přizpůsobit se měnícím podmínkám a požadavkům na trhu práce a následně se snižuje i atraktivita regionu pro potenciální investory.¹⁴

Podle údajů úřadu práce v Mostě je nejvíce uchazečů o zaměstnání s dosaženým základním a střední odborným vzděláním. Právě tyto dvě skupiny uchazečů mají značný problém nalézt odpovídající uplatnění na trhu práce vlivem restrukturalizace těžebního a chemického průmyslu. V celém okrese Most navíc vždy existovala „úzká“ specializace zaměstnanců a ti v případě ztráty zaměstnání nemohou najít uplatnění na současném trhu práce. Navíc lidé s tímto vzděláním je v celém okrese nejvíce. Ze strany zaměstnavatelů je největší zájem o vyučené uchazeče, zejména potom o uchazeče v profesích: zedník, zámečnick, obráběč kovů, svářeč, tesař, truhlář, kuchař, prodavačka, šička, švadlena. Přesto se stává, že uchazeči v těchto profesích jsou nejvíce zastoupeni mezi uchazeči o zaměstnání. Tento zdánlivě nesmyslný rozpor má několik příčin: uchazeči mají různá zdravotní omezení, která jim neumožňují vykonávat svou profesi, v profesi jsou tak malé výdělky, že uchazeči chybí motivace pracovat, uchazeči nezvládají dobře práci. Zaměstnavatelé se snaží situaci v mnoha případech řešit zaměstnáváním cizinců, či občanů Slovenské republiky, kteří se z jejich pohledu jeví jako levnější a výkonnější pracovní síla.¹⁵

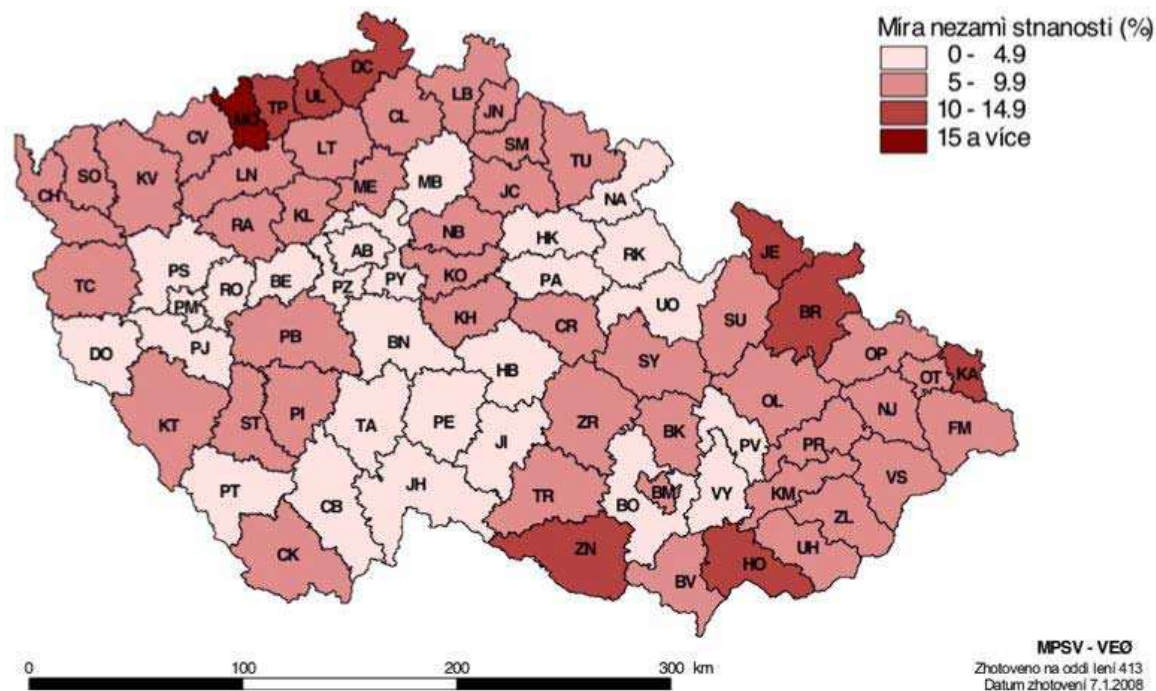
Tyto faktory negativně ovlivňující trh práce se odrážejí rovněž na situaci nezaměstnanosti v Obrnicích. Ve spojení s nutností z obce za prací dojíždět se tyto faktory projevují ještě silněji. Celková míra nezaměstnanosti v obci byla podle údajů Úřadu práce k 31. 12 2010 21, 59 % (263 osob). Z tohoto počtu nezaměstnaných žije v prostředí sociálně vyloučených lokalit Malého a Velkého sídliště 90 % osob (238).

¹³ Viz Most „DLOUHODOBÝ MONITORING SITUACE ROMSKÝCH LOKALIT – ČESKÉ LOKALITY“, Praha, prosinec 2009, str. 33

¹⁴ <http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1245/socialniexkluze.pdf>

¹⁵ Viz Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010, Úřad práce v Mostě, str. 14

Obrázek č. 6: Míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2006

V Obřnicích jsou realizovány programy na podporu zaměstnanosti a zaměstnatelnosti nezaměstnaných osob. Mezi ně patří **veřejná služba**, která byla zřízena v obci 1. července 2009 jako nástroj pomoci dlouhodobě nezaměstnaným k zvýšení částky příspěvku na živobytí, který vyplácí odbor sociálních věcí Magistrátu v Mostě. Odpracováním 20 hodin v kalendářním měsíci si člověk nacházející se v hmotné nouzi navýší částku příspěvku na živobytí z 2020 Kč na částku 3126 Kč. Při odpracování 30 hodin v kalendářním měsíci se pak částka tzv. existenčního minima zvyšuje až na částku 3679 Kč. Veřejná služba není pouze šancí pro dlouhodobě nezaměstnané osoby, veřejnou službou může získat i obec, která ji zřizuje. Lidé zaměstnaní na veřejné službě pomáhají obci nejčastěji při veřejně užitečných aktivitách, kterými jsou např. úklid veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního rozvoje a sociální péče.¹⁶ K 17. 3. 2011 bylo v obci v rámci veřejné služby zaměstnáno 24 osob a z toho všech 24 z prostředí sociálně vyloučených lokalit. Veřejná služba spočívá v Obřnicích především v činnostech zajišťujících úklid obce.

Dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti jsou **veřejně prospěšné práce**. Vykonáváním veřejně prospěšných prací (VPP) si nezaměstnaní nebo lidé s nízkými příjmy mohou přilepšit. VPP jsou časově omezené pracovní příležitosti, které po dohodě s Úřadem práce vytváří zaměstnavatel. Spočívají

¹⁶ <http://www.ouobrnice.cz/aktualne/verejna-sluzba/>

v činnostech ve prospěch obce, státu nebo jiné veřejně prospěšné instituce. Jejich cílem je umožnit uchazečům o zaměstnání obtížně umístitelným na trhu práce pracovat v době, kdy nemohou najít standardní práci. Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) prostřednictvím úřadů práce v rámci aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) na tyto pracovní příležitosti poskytuje příspěvky. Snižuje se tak nezaměstnanost, zvyšují se příjmy uchazečů o zaměstnání a zvyšuje se i jejich šance najít nové uplatnění na trhu práce, protože jsou aktivní a neztrácejí pracovní návyky. Obce a další instituce tímto způsobem získávají nejen finanční podporu od státu, ale také pracovníky na udržování obce. Například na údržbu veřejných prostranství, údržbu a úklid veřejných budov a komunikací a podobně. V roce 2010 bylo v Obrnicích zaměstnáno na VPP 24 osob, z toho 22 z prostředí sociálně vyloučených lokalit.

Obec Obrnice dále podporuje zaměstnanost realizací projektu financovaného z Evropského sociálního fondu (ESF) „**RESTART Obrnice**“. Snahou projektu je v dané lokalitě podpořit a zvýšit integraci sociálně vyloučené komunity a umožnit jim snadnější přístup ke vzdělání a zaměstnání, což by se v konečném důsledku mělo projevit pozitivně na sociálním i kulturním rozvoji obce. Projekt je určen pro minimálně 100 občanů z obce Obrnice, kteří jsou uchazeči o zaměstnání evidovaných na ÚP a zároveň jsou ohroženi sociálním vyloučením. Probíhá od roku 2009 do října 2011. Jeho hlavním cílem je pomoci nezaměstnaným v jejich orientaci na trhu práce. Projekt jim nabízí základní individuální poradenství v rámci aktivity HELP DESK), speciální poradenské kurzy, nabídku rekvalifikačních a motivačních kurzů a přímé zprostředkování zaměstnání v lokalitě. Pro účastníky je v rámci projektu realizováno deset dotovaných pracovních míst.¹⁷ V současné době prošlo projektem 144 účastníků, z toho 110 Romů. Kromě 10 lidí (4 Romů) pocházeli všichni z prostředí sociálně vyloučených lokalit.

6.2. Bydlení

Převážná část obyvatel Obrnic bydlí v bytech v panelové zástavbě. Panelové domy byly vystaveny převážně v 70. letech dvacátého století. Menší část počtu obyvatel bydlí v rodinných domech, především ve starší části Obrnic, Chanova a Českých Zlatníků.¹⁸ Podle údajů obecního úřadu se v obci nachází celkem 815 bytů, z toho v prostředí sociálně vyloučené lokality tzv. Malého sídliště 96 bytů a tzv. Velkého sídliště 531. Vlastnictví panelových domů je různorodé, převažuje soukromé vlastnictví fyzických a právnických osob. Ve vlastnictví obce je 187 bytů a s výjimkou 1 všechny tyto byty se nacházejí na tzv. Velkém sídlišti. Obyvatelé Obrnic vlastní celkem prostřednictvím společenství vlastníků 301 bytů a bez 17 bytů všechny jsou opět umístěny v prostředí tzv. Velkého sídliště. Ve

¹⁷ <http://www.restartobrnice.cz/zakladni-informace-o-projektu/>

¹⁸ Viz Program rozvoje obce Obrnice na období 2008 -2013, str. 15

vlastnictví třetí osoby, kterou je v Obrnicích firma QUICK I. v.o.s., která se v obci zabývá provozem tepelného a bytového hospodářství, je 165 bytů, z toho v tzv. Malém sídlišti 96 bytů a v tzv. Velkém sídlišti 69 bytů. V současné době tato firma spravuje pro obec 76 bytů (k 31.5.2011) a pro 10 společenství vlastníků (zbývající byty ve 2 SV spravuje firma SEVER Plus s.r.o. z Bíliny) 201 bytů.¹⁹ Technický stav bytů a objektů v Obrnicích odpovídá době užívání, vyžadující opravy v rozsahu generálních oprav. Na opravy bytového fondu vlastníkům poskytuje obec půjčky z Fondu rozvoje bydlení. Záměrem obce je přestavba jednoho panelového domu na tzv. byty sociální (malometrážní). Záměrem obce je také příprava území a pozemků pro podporu výstavby nových rodinných domů.²⁰

K identifikaci situace v oblasti bydlení v obci a možností rozvoje v tomto směru vznikla v Obrnicích v únoru 2009 „Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice“. Navržená strategie je dokument, který navazuje na Program rozvoje obce Obrnice 2008 – 2013 a kromě otázky bydlení reflektuje částečně rovněž sociální rozvoj v obci. Sociální skladba obyvatel totiž výrazně ovlivňuje technický stav bytového fondu, kulturu a kvalitu bydlení, především v lokalitě panelového sídliště, kde je hustá bytová zástavba s vysokou koncentrací obyvatel na malé ploše.²¹

Velký vliv na strukturální změnu skladby obyvatel měla především od roku 2002 privatizace bytového fondu, během které byl převeden velký počet obecních bytů a bytových domů do vlastnictví soukromých osob, čímž byl zahájen v obci aktivní trh s velmi levnými byty s ideou stabilizace původní struktury obyvatel. Výsledkem však byla naopak výrazná změna struktury obyvatel a stále se více zhoršující podmínky pro kvalitní bydlení. Proto byla privatizace bytů ze strany obce v roce 2008 ukončena. Důvodem zastavení privatizace bylo především zjištění, že noví vlastníci, sdružení do Společenství vlastníků jednotlivých panelových domů, byty začali prodávat prostřednictvím realitních kanceláří nebo přímo realitním kancelářím, především z důvodu již zmíněných zhoršujících se životních podmínek. Realitní kanceláře následně zprostředkovávaly prodej levných bytů nízkopříjmovým, sociálně vyloučeným skupinám obyvatel z celé ČR, jejichž koncentrace postupně zhoršuje životní podmínky v obci. Tím byl i nastartován proces odchodu především mladých, ekonomicky aktivních občanů, v obci se výrazně zvýšil nárůst kriminality a také trend neplacení nájemného a služeb s nájmem spojených.²² Podle údajů obecního úřadu činily k 28. 2. 2011 dluhy na nájemném v obecních bytech cca 8 700 000 Kč.

¹⁹ <http://www.quicki.wz.cz/index2.html>

²⁰ Viz Program rozvoje obce Obrnice na období 2008 -2013, str. 15

²¹ Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice, str. 2

²² Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice, str. 2, 3

Ovlivnit nebo regulovat prodej a obsazování bytů v soukromém vlastnictví bohužel nemůže. Východiskem ze svízelné situace musí být nalezení společného postupu a přijetí společné koncepce všech vlastníků bytového fondu. Podle Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice by „Cílem obce mělo být nejen vytvoření nabídky bytů vyšší cenové kategorie, která by mohla eliminovat příliv sociálně slabých občanů, kteří mají velké potíže ze svých příjmů (převážně sociálních dávek) hradit nájemné a služeb spojených s bydlením, především v bytech větších rozměrů, ale i vybudování standardních malometrážních (sociálních) bytů pro rodiny s menším počtem členů či pro občany starší (seniory) a rodiny s malými příjmy. Je nutné pokračovat v již zahájených krocích, vedoucích ke zpětnému získání co nejvíce bytů a bytových domů, a to jak od právnických osob, tak i od fyzických osob. Zlepšení kvality bydlení a života občanů v obci, včetně zajištění ochrany majetku a jejich bezpečnosti, vyžaduje přijmout strategii nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce a s tím souvisejícím preventivním opatřením.“²³

6.3. Vzdělávání

Vzdělání lze označit jako klíč k zaměstnání, který mimo jiné zajišťuje vyšší životní úroveň a následně i vyšší kvalitu života. Vzdělávání má velice úzkou vazbu na rozvoj společnosti a ekonomiky a s ním spojený trh práce. Vzájemně vyvážený vývoj těchto faktorů přispívá k úspěšnosti celé společnosti. Ta by proto měla posilovat roli vzdělávání jako jednoho ze zásadních nástrojů zvyšování její konkurenceschopnosti a záruky ekonomicky, sociálně a kulturně udržitelného rozvoje.²⁴

Mostecký region se v kontextu celé republiky potýká s poměrně nízkou vzdělaností. Vzdělanost obyvatelstva patří mezi nejnižší v ČR (občanů se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním je zde pouze 31 %²⁵). Podle údajů ze Sčítání lidí, domů a bytů z roku 2001 bylo v celé České republice 23 % procent obyvatel pouze se základním vzděláním, zatímco v případě Mostu to bylo 28,5 %. Na druhé straně, osob s vysokoškolským vzděláním bylo v Mostě 5,2 % oproti 8,9 % v České republice.

V Obrnicích představují lidé bez vzdělání a se základním vzděláním včetně neukončeného téměř 40%, podobné číslo vypovídá o počtu vyučení a střední odborné bez maturity, avšak procenta lidí, kteří dosáhli vyššího vzdělání jsou výrazně nižší (úplné střední s maturitou 11,5%, vyšší odborné a nástavbové 0,5% vysokoškolské 1,1% - viz tabulka č.1).

²³ Strategie nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice, str. 3. V dokumentu dále následuje popis základních bodů strategie, které mohou být východiskem pro aktualizaci a rozšíření koncepce obce nakládání s bytovým fondem a zajištění její reálného naplňování.

²⁴ <http://theses.cz/id/8w2n4l/>

²⁵ <http://www.mesto-most.cz/radnice/socialni/komunitni/komunplancast2.pdf>.

Tabulka č. 1: Vzdělanostní struktura v roce 2001

	Bez vzdělání	ZŠ a neukončené	Vyučení a SO bez maturity	Úplné střední s maturitou	Vyšší odborné a nástavba	VŠ
Česká republika	0,4	23	38	24,9	3,5	8,9
Most	0,8	28,5	39,2	21,5	2,6	5,2

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2001, resp. Socioekonomická analýza sociálně vyloučených lokalit na území města Most pro IPRM Most²⁶

Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání²⁷

Obyvatelstvo 15leté a starší		1 884
v tom podle stupně vzdělání	bez vzdělání, základní vč. Neukončeného	746 = 39,6%
	vyučení a střední odborné bez maturity	768 = 40,8%
	úplné střední s maturitou	217 = 11,5%
	vyšší odborné a nástavbové	10 = 0,5%
	Vysokoškolské	21 = 1,1%
	nezjištěné vzdělání	122 = 6,5%

Situace v sociálně vyloučených lokalitách je ještě závažnější. Většina jejich obyvatel patří do skupiny se základním vzděláním nebo bez vzdělání. Bohužel mnoho z nich se ani nesnaží si vzdělání zvýšit. Důvodem může být vysoká míra nezaměstnanosti, která snižuje motivaci těchto osob vyvíjet v tomto směru aktivitu.

V Obrnicích se nachází základní a mateřská škola, jejichž zřizovatelem je obec. Základní škola Obrnice, příspěvková organizace, působí ve dvou budovách a je při ní zřízena školní družina. Základní škola je spádovou oblastí pro děti z okolních obcí Želenice, Patokryje a Korozluky. Zvyšuje se však počet dětí školou povinných z obce, kteří dojíždějí do Základních škol do Mostu. Kapacita Mateřské školy Obrnice, příspěvkové organizace, je využívána v dostatečném počtu dětí.²⁸

²⁶ Socioekonomická analýza sociálně vyloučených lokalit na území města Most pro IPRM Most. Závěrečná zpráva ze sociologického výzkumu v sociálně vyloučených lokalitách Chanov a „Stovky“. Most, listopad 2008. Tabulka č. 9, s. 28.

²⁷ <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/scitani-lidu-domu-a-bytu-2001?zuj=567337#p2>

²⁸ http://www.ouobrnice.cz/gfx/File/Program%20rozvoje%20obce/schvaleny_PRO_-_konecne_upravy.doc

Za vyššími stupni vzdělání musí obmítní dojíždět do blízkého okolí. V bývalém okrese Most působí 18 středních škol, z nichž 11 se nachází v Mostě a ostatní ve městě Litvínov a Meziboří. V Mostě také působí 5 pracovišť vysokých škol.

Aktivita se zaměřením na práci se sociálně vyloučenými žáky byla zahájena na základní škole pod vedením ředitele Mgr. Šimana. Na škole působí 1 romský asistent pedagoga. Za jeho účasti a podpory vedení školy, se realizují projekty zaměřené na prevenci kriminality, drog a sociálně patologických jevů (besedy se zástupci mosteckého K-centra), organizují se přednášky na téma romská historie a kultura, organizují se volnočasové aktivity (kroužky různě tématicky zaměřené). Vedení školy se aktivně zajímá o vyhlášené dotační programy, především v gesci MŠMT, se zaměřením na podporu motivace a vzdělávání romských dětí.²⁹

V roce 2008 byla v obci zahájena aktivita občanského sdružení Komunitní centrum Duhovka. Činnost centra spočívá v organizování volnočasových aktivit pro děti školního věku, ale také v možnosti vypracovávat úkoly do školy a v doučování.

V oblasti přípravy dětí na vstup na základní školu byl v roce 2009 MŠ realizován projekt „Poznáváme svět“ pro sociálně znevýhodněné děti podpořený MŠMT. Mezi dětmi, které navštěvují předškolní zařízení a dětmi, které rodiče nechávají doma, se při jejich vstupu do školy projevují rozdíly v adaptaci dítěte na nové prostředí, což se následně odráží i v jejich úspěšnosti ve výuce.³⁰

Důvodem nízké docházky do těchto zařízení je častá nezaměstnanost rodičů, kdy umístění dětí do mateřské školy není z jejich pohledu potřeba. Mnohdy je také důvodem poplatky³¹ (stravné na celý měsíc), který se musí hradit. Rodiče však doma nejsou schopni dítě adekvátně připravit na nástup do základního vzdělávacího proudu a dítě se poté potýká s problémy.

Dalším problémem je velmi nízký počet žáků žijících v prostředí sociálně vyloučených lokalit, kteří přestupují ze základní školy na školu střední. Důvodem je často nedostatečná motivace žáků pramenící především ze špatné situace na trhu práce, kdy pro ně není, po dokončení studia, zaručena pracovní příležitost a také vliv rodičů, kteří již počítají v rodinném rozpočtu s penězi státní podpory z Úřadu práce, o které se potomek po dokončení základní školy přihlásí.

²⁹Viz „Základní strategie plánu sociálního začleňování vyloučených romských lokalit/komunit a sociálně vyloučených a sociálně ohrožených obyvatel“ v obci Obrnice, str. 2

³⁰Viz „Základní strategie plánu sociálního začleňování vyloučených romských lokalit/komunit a sociálně vyloučených a sociálně ohrožených obyvatel“ v obci Obrnice, str. 3

³¹ Školné ve školce bylo zrušeno od 1. 1. 2010. Pro některé rodiče je však problém platit stravné na celý měsíc. Dříve bylo možné platit část nebo později, to se neosvědčilo, vznikaly velké dluhy, dnes pokud nezaplátí na celý měsíc před začátkem měsíce, není dítě přijato.

6.4. Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů

Bezpečnost obyvatel v obci zajišťuje převážně Městská policie Most (dále jen MěpM), jejíž hlavní činností je každodenní osmihodinová hlídková činnost na celém katastrálním území obce. Při této činnosti se strážníci zaměřují na konkrétní problematiku jednotlivých částí obce, jednak na základě svých vlastních poznatků, ale i na základě podnětů a oznámení občanů nebo jiných orgánů v rámci obce. Při tom MěpM úzce spolupracuje s obecním úřadem, Policií ČR a dalšími organizacemi.³² V obci také působí Policie ČR - Obvodní oddělení Obrnice (pobočka Obrnice). Útvar zajišťuje ochranu veřejného pořádku, přijímá oznámení od veřejnosti a provádí šetření k přestupkům a trestným činům spáchaným v místě jejich působnosti.³³ Policie ČR dále v Obrnicích realizuje program prevence kriminality v součinnosti se ZŠ (preventivní besedy, preventivní akce, akce PČR, akce ve spolupráci s německou policií atd.). Uvedených akcí se pravidelně účastní žáci školy v Obrnicích.

Podle údajů Policie ČR bylo v roce 2010 v Obrnicích spácháno 59 majetkových trestných činů, z toho 15 v prostředí sociálně vyloučených lokalit, 26 přestupků proti majetku, z toho 15 v prostředí sociálně vyloučených lokalit, 11 násilných trestných činů, z toho 7 v prostředí sociálně vyloučených lokalit, 3 "drogové" trestné činy, z toho 1 v prostředí sociálně vyloučených lokalit a žádný trestný čin lichvy.³⁴

Zásadní roli podle Policie ČR hraje vysoký podíl v regionu na tzv. vyloučených lokalitách (20,3 % v rámci ČR), kde se soustřeďují rodiny plně závislé na státní podpoře. Nízká úroveň vzdělanosti a právního povědomí těchto osob omezuje jejich možnosti na trhu práce, což v důsledku vede k nižším příjmům a snížení jejich životní úrovně. Ve snaze zlepšit si životní úroveň se často dopouštějí trestné činnosti. K tomu se řadí obecné faktory, které se nijak neodlišují od situace v okolních regionech, např. nárůst nezaměstnanosti související s ekonomickou situací v ČR, ochota obchodníků (zastavárny, bazary) koupit zboží pocházející z trestné činnosti, neochota občanů spolupracovat s policií a následně svědčit u soudu apod.³⁵

Podle „BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZY ÚSTECKÉHO KRAJE PRO TVORBU STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ ÚSTECKÉHO KRAJE NA OBDOBÍ 2009 – 2011“, je v okrese Most celkem šest obvodních oddělení Policie ČR. V roce 2009 bylo nejvíce trestných skutků zjištěno ve správních

³²Viz „Program rozvoje obce Obrnice na období 2008 -2013“, str. 21

³³www.policie.cz

³⁴ Podle údajů terénního pracovníka obce se však trestný čin lichvy v Obrnicích vyskytuje, jedná se však o těžko prokazatelný trestný čin.

³⁵ www.policie.cz/.../soubory-statistiky-2010-zprava-o-bs-pololeti-2010-ustecky-kraj-pdf.aspx

oblastech obvodních oddělení Policie ČR v Mostě. Nejvíce trestných činů v indexovém vyjádření bylo spácháno v obvodu OO PČR v Obrnicích (stejně jako v roce 2007 a 2008) – 447,1 trestných činů na 10 tisíc obyvatel (viz tabulka č.). V oblasti násilné a mravností kriminality byl nejvyšší index zjištěn opět v obvodu OO PČR v Obrnicích (v roce 2008 v Mostě). Jeho hodnota činila 38,2 skutků.³⁶

Tabulka č. 3 – trestná činnost v obvodech PČR v okrese Most v roce 2009							
Okres Most		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Most (II) +Most- Zahradní (III)	67 691	2 566	379,1	2	192	28,4	3
Litvínov (III) + Hamr (III)	34 112	1 245	365	3	108	31,7	2
Meziboří (III)	6 121	137	223,8	4	8	13,1	4
Obrnice (III)	8 908	399	447,9	1	34	38,2	1

Zdroj: KŘ PČR ÚK, 2010

Níže je dále uveden přehled pořadí jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR ve sledovaných oblastech kriminality v okrese Most. Po sečtení pořadí obvodních oddělení PČR v jednotlivých oblastech kriminality nejhůře dopadly obvody OO PČR v Obrnicích, nejlépe pak obvod PČR v Meziboří (jako v předcházejících letech). Do sestavování tohoto souhrnného pořadí nebylo započítáno pořadí celkové kriminality (viz tabulka č.).³⁷

Tabulka č. 4

celková kriminalita	násilná + mravnostní	krádeže vloupáním	Krádeže prosté
1. Obrnice – 447,9	1. Obrnice – 38,2	1. Obrnice – 97,7	1. Most – 147,7
2. Most-379,1	2. Litvínov + Hamr – 31,7	2. Litvínov + Hamr – 68,0	2. Obrnice – 135,8
3. Litvínov + Hamr – 365,0	3. Most – 28,4	3. Meziboří – 67,0	3. Obrnice – 86,5
4. Meziboří – 223,8	4. Meziboří – 13,1	4. Most – 52,1	4. Meziboří – 60,4

V Obrnicích jsou prováděna preventivní opatření ve formě bezpečnostních kamer, které instalovalo Operační středisko Městské policie Most do těchto lokalit: Obrnice - Ke Keramostu, Joker blok 9/3, Nová výstavba blok 7/6, Náměstí Eduard, Staré Obrnice křižovatka, Hasičská zbrojnice, nádraží, České zlatníky - restaurace Podkova, Obrnice - blok 1/2. Kamerové body v Obrnicích jsou umístěné na základě

³⁶ Viz „BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA ÚSTECKÉHO KRAJE PRO TVORBU STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ ÚSTECKÉHO KRAJE NA OBDOBÍ 2009 – 2011“, str. 31

³⁷ Viz „BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA ÚSTECKÉHO KRAJE PRO TVORBU STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ ÚSTECKÉHO KRAJE NA OBDOBÍ 2009 – 2011“, str. 32

uzavřené veřejnoprávní smlouvy s obcí Obrnice a záznamy pořízené z kamerových bodů jsou poskytovány vyšetřovatelům Policie ČR jako důkazní materiál k odhalování pachatelů trestných činů.³⁸

Mezi další preventivní programy patří Program prevence kriminality a extremismu vyhlašovaný Ministerstvem vnitra ČR prostřednictvím Ústeckého kraje, v rámci kterého jsou od roku 2009 realizovány obcí příměstské tábory a v roce 2011 byli podpořeni 2 asistenti prevence kriminality (civilní zaměstnanci dohlížející na bezpečnostní situaci a veřejný pořádek v obci) na dobu 6 měsíců. Na základě projektu Ministerstva vnitra ČR lze předpokládat, že tato asistenční služba prevence kriminality bude pokračovat také v letech 2012/2013.

V rámci preventivního programu Ministerstva vnitra ČR „Úsvit“ byl opraven a nově osvětlen odlehlý podchod pro veřejnost, kde se scházela problémová mládež, popíjející alkohol, případně se věnující užívání drog.

V oblasti realizace volnočasových aktivit pro děti a mládež, které rovněž působí preventivně proti zvyšování sociálně patologických jevů, byla v obci v roce 2008 zahájena aktivita neziskového občanského sdružení Komunitní centrum Duhovka. Činnost centra spočívá ve vytváření podmínek pro trávení volného času dětí školního věku – možnost vypracovávat úkoly do školy, možnost rozvíjet umělecké vloh – malování, zpěv, tanec, sportovní aktivity, vše za účasti odborných a dobrovolných asistentů. Činnost centra je prováděna v pronajatém prostoru v objektu ve vlastnictví TJ Sokol Obrnice..³⁹

Subjekty, které se věnují organizování volnočasových aktivit v obci jsou obcí provozované Integrované centrum volnočasových aktivit (ICVA), které vzniklo rekonstrukcí stávajícího objektu “Staré školy” a dále pak TJ Sokol Obrnice a Sbor Dobrovolných hasičů.

V současné době je velkým bezpečnostním rizikem v oblasti kriminálního prostředí související s ekonomickou krizí především předpokládaný další pokles životní úrovně u valné části obyvatelstva a lze předpokládat zhoršování situace zejména v oblasti majetkové a násilné trestné činnosti. Rovněž tato situace nahrává i různým podvodným jednáním ve snaze získat peníze na obživu.⁴⁰

³⁸ http://www.mumost.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9959&id=3436

³⁹ Viz Základní strategie plánu sociálního začleňování vyloučených romských lokalit/komunit a sociálně vyloučených a sociálně ohrožených obyvatel“, str. 3

⁴⁰ www.policie.cz/.../soubory-statistiky-2010-zprava-o-bs-pololeti-2010-ustecky-kraj-pdf.aspx

Z výše uvedeného vyplývá, že ačkoliv je v Obrnicích realizována celá řada preventivních opatření, z policejních statistik je zřejmé, že bezpečnostní situace je vážná a vyžaduje systematické a komplexní řešení.

7. Vize budoucnosti obce Obrnic

Tvůrci Strategického plánu sociálního začleňování vidí Obrnice po roce 2020 jako obec, v níž byly vytvořeny podmínky pro spokojený bezproblémový společný život všech obyvatel. Snížením migrace došlo ke stabilizaci počtu obyvatel a Obrnice již nejsou považovány za sociálně vyloučenou lokalitu, ale staly se místem s dobrou „adresou“.

Prostřednictvím řady preventivních a represivních opatření se podařilo snížit kriminalitu a sociálně patologické chování občanů, pocit bezpečí se stal součástí každodenního života.

V obci byly ve spolupráci se zaměstnavateli vytvořeny podmínky pro vznik nových pracovních příležitostí, byla výrazně snížena nezaměstnanost vedoucí ke zlepšení ekonomické situace místních obyvatel.

V Obrnicích jsou k dispozici různé formy bydlení, všichni obyvatelé mají šanci získat kvalitní bydlení a vytváří si kladný vztah k místu, kde bydlí. Občanům je zároveň dostupná dobrá občanská vybavenost.

V obci je zajištěno a využíváno kvalitní předškolní, základní i celoživotní vzdělávání včetně široké nabídky volnočasových aktivit pro děti, mládež i rodiny s dětmi nejen poskytovaných prostřednictvím sociálních služeb, je rozvíjen pestrý kulturní a společenský život obce.

Všichni občané Obrnic bez rozdílu uplatňují svá práva a s větší odpovědností plní všechny své povinnosti vůči společnosti.

8. Popis priorit a cílů

8.1 Priority Lokálního partnerství

a) Úvod

Lokální partnerství Obrnice si v úvodu tvorby Strategického plánu sociálního začleňování na roky 2011 – 2013 stanovilo priority, které jsou předpokladem pro všeobecný rozvoj obce. Reflektují nejen negativní fenomén sociálního vyloučení, který zužuje především bývalé průmyslové regiony, ale reagují rovněž na aktuální potřeby společnosti vyžadující podporu společného nekonfliktního soužití všech obyvatel obce, podporu prezentace obce jako „dobré adresy“ k životu a důraz na spolupráci a koordinaci všech subjektů, které mohou život v Obrnicích ovlivnit k lepšímu.

b) Priority

Členové Lokálního partnerství definovali tři obecné priority, a to **Posilování občanského soužití a stabilizace obyvatelstva, Funkční systém spolupracujících organizací a koordinace a Vznik sociálních služeb v obci.**

c) Konkrétní opatření

Prvním dlouhodobým cílem strategického plánu je propracovaný systém prezentace obce a informování občanů i široké veřejnosti o aktualitách, nabídce služeb a aktivit, jehož výsledkem bude ztráta nálepky Obrnic jako „špatné adresy“ (cíl 1).

Rozšíření Internetových stránek obce, vznik internetových stránek mateřské školy

Konkrétními opatřeními jsou rozšíření webových stránek obce, vznik webových stránek Mateřské školy Obrnice a prezentace příkladů dobré praxe. Internetové stránky jsou dnes nepostradatelným zdrojem informací. Obec Obrnice své stránky rozšíří – mimo jiné na nich vznikne „deska ctí“ úspěšných obyvatel Obrnic za účelem prezentace příkladů dobré praxe, která může být inspirací a motivací pro ostatní obyvatele, především o ty, kteří žijí v prostředí sociálně vyloučených lokalit (opatření 1.1.3). Mateřská

škola, příspěvková organizace obce (dále jen MŠ), založí internetové stránky a rozšíří tak možnosti přenosu informací o aktivitách školky (opatření 1.1.2). Webové stránky obce budou navíc doplněny o odkaz na webové stránky Základní školy Obrnice (dále jen ZŠ), na školní časopis a budou propojeny s internetovými stránkami lokálních partnerů (opatření 1.1.1).

Obecní zpravodaj, školní časopis a PR manager

Dalšími opatřeními, které podpoří publicitu obce a informování veřejnosti o aktivitách probíhajících v obci je vznik obecního zpravodaje, pravidelné vydávání školního časopisu s rozšířením o opatření Strategického plánu sociálního začleňování a pověření konkrétní osoby, která se bude zabývat PR obce a pokusí se navázat kontakt s místními novináři. Obecní zpravodaj bude vydáván čtvrtletně v nákladu 800 výtisků s rozsahem 6 - 8 stran (opatření 1.2.1, 1.2.3). Školní časopis bude stále pravidelně vydáván a navíc rozšířen o prezentaci opatření strategického plánu, tzn. jeho prostřednictvím dojde k šíření informovanosti o možnostech vzdělávání, příkladech dobré praxe, úspěšných absolventech apod. (opatření 1.2.4). PR manager bude shromažďovat informace, které bude předávat prostředkovatelskému subjektu, který zajistí vydávání obecního časopisu, bude připravovat podklady k uveřejnění na webových stránkách obce a prezentovat obec v lokálních médiích – např. zasílání obecního zpravodaje (opatření 1.2.2).

Koordinátor inkluzivní politiky, Lokální partnerství, vzdělávání v oblasti sociálního začleňování

Funkce koordinátora inkluzivní politiky bude součástí individuálního projektu obce (opatření 2.1.1 a 2.1.2), v němž budou popsány činnosti náležící této pozici. Součástí náplně práce koordinátora bude mimo jiné nastavení vzájemné spolupráce obce s dalších subjektů (v obci i mimo ní), přičemž náplní jeho práce bude vyhledávání a síťování těchto partnerů po odchodu Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách z Obrnic. Koordinátor svým způsobem nahradí pozici lokální konzultantky.

K zachování politické podpory obce, jejího aktivního přístupu k řešení a zároveň k zajištění další spolupráce všech subjektů, které mohou sociální začleňování ovlivnit, je třeba zachovat koordinační platformu Lokálního partnerství (LP), pracovních skupin v rámci LP, pravidelně informovat představitele obce o naplňování strategického a vzdělávat pracovníky obce a partnerů. V rámci setkávání Lokálního partnerství se budou nadále scházet i pracovní skupiny vytvořené k definování priorit, cílů a opatření v jednotlivých oblastech sociální integrace (opatření 2.2.1). Rada a Zastupitelstvo obce budou

pravidelně informování o situaci a zapojování do řešení sociálního začleňování (opatření 2.2.2) a pracovníci obce a partnerů budou vzděláváni v oblasti sociálního začleňování (opatření 2.2.3).

Case management

K úspěšnosti všech plánovaných opatření je zapotřebí systematicky a funkčně propojit aktivity veškerých subjektů, které mohou sociální začleňování ovlivnit. Dalším krokem je pak komplexní řešení individuálních případů v rámci case managementu.

Konkrétním opatřením při propojování činností subjektů ovlivňujících sociální začleňování je účast Duhovky o.s. na komunitním plánování města Most v pracovní skupině č. 5 – Národní a etnické menšiny. Prostřednictvím účasti v této PS se Duhovka zapojuje např. do organizace výletů klubu národnostních menšin a může tak předávat subjektům působících v Obrnicích informace vyplývající z tohoto členství (opatření 2.3.1).

Zapotřebí je rovněž posílit spolupráci se subjekty působícími v Mostě, a to aktivním získáváním kontaktů na poskytovatele sociálních služeb, rozšířením spolupráci s úřadem práce, Orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Azylovým domem a příp. dalšími (opatření 2.3.2).

Posledním střípkem do mozaiky je zavedení a realizace funkčního systému case managementu. Podstatou case managementu je vytvoření funkčního systému vzájemné spolupráce subjektů pracujících s cílovou skupinou. Smyslem je zavedení koordinované péče o klienta, který využívá, nebo bude využívat, více služeb, které mu napomáhají vymanit se z nepříznivé situace (realizace tzv. případových konferencí). Funkčnost systému je vnímána jako schopnost společně se domlouvat na jednotném postupu práce s konkrétním klientem, na dodržování tohoto postupu a na pravidlech vyhodnocování. Do systému case managementu budou zapojeny všechny relevantní subjekty v Obrnicích (opatření 2.3.3).

Sociální služby, Help Desk a individuální projekt

Poslední prioritou Lokálního partnerství je poskytování sociálních služeb a návazných aktivit rozvíjející potenciál jednotlivců i rodin. Obec za tímto účelem musí aktivně vytvářet podmínky pro rozvoj neziskového sektoru.

Konkrétními opatřeními v této oblasti je vznik sociálních služeb, zachování poradenského střediska Help Desk a podání individuálního projektu obcí. Podle strategického plánu v obci vzniknou Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (opatření 3.1.1), Terénní programy (opatření 3.1.2) a Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (opatření 3.1.3). Zázemí pro tyto služby bude vybudováno prostřednictvím investičního projektu, provozní náklady budou zajištěny podání neinvestičního individuálního projektu obce (opatření 3.1.5). V rámci tohoto neinvestičního projektu bude také podpořeno další fungování poradenského střediska Help Desku. Jeho služby budou následně rozšířeny i na poskytování dluhového, pracovního a finančního poradenství (opatření 3.1.4).

8. 2 Priority v jednotlivých oblastech intervence

8.2.1 Priority v oblasti zaměstnávání

a) Úvod

Řešení otázky nezaměstnanosti tvoří jeden ze základních pilířů sociálního začleňování. Pokud člověk ztratí práci, především pak v Ústeckém kraji, který vykazuje společně s Olomouckým a Moravskoslezským krajem nejvyšší hodnoty nezaměstnanosti v celé České republice (podle ČSÚ byla míra nezaměstnanosti k 31.12. 2010 v Ústeckém kraji 14%, v Olomouckém 13% a v Moravskoslezském 12%)⁴¹, může se velmi snadno ocitnout v situaci ohrožení sociálního propadu vedoucího až do stavu sociálního vyloučení. Pokud je člověk v tomto kraji dlouhodobě nezaměstnaný, jeho šance na plnohodnotný život jsou výrazně omezené a projevují se všechny aspekty provázející sociální vyloučení, jakož je např. zapletení se do dluhové pasti. S tím související téměř nulová šance nalezení legálního zaměstnání, což se projevuje se především v hledání práce ve sféře tzv. šedé či černé ekonomiky. Následně je výrazně snížena možnost zajistit si adekvátní bydlení (vymanit se z prostorového vyloučení), dodržovat zdravý životní styl a naopak se zvyšuje riziko projevů sociálně patologických jevů, jako je užívání návykových látek, gamblerství, trestná činnost, prostituce apod.

Z výše uvedeného vyplývá potřeba v Obrnicích zajistit pracovní místa pro dlouhodobě nezaměstnané osoby, především pak pro ty nízkokvalifikované. Situace obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách v Obrnicích je ještě složitější, neboť řada z nich nemá dokončené ani základní vzdělání.

⁴¹ http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_usteckem_kraji_v_roce_2010

b) Priority

V rámci Lokálního partnerství a činnosti pracovní skupiny věnující se oblasti zaměstnanosti se na základě takto popsané výchozí situace přistoupilo k definování priorit, dlouhodobých a krátkodobých cílů a jednotlivých opatření, která mohou přispět ke zlepšení situace nejen přímo sociálně vyloučených osob, ale následně také celkové společenské a ekonomické situace v obci. Je to především podpora vzniku sociální firmy – technické služby obce, realizace veřejně prospěšných prací a zřízení a provoz sběrného dvora. Aby tato opatření mohla být úspěšná je zapotřebí využívat programy na zvýšení kvalifikace nízkokvalifikovaných osob, především pak zajistit pokračování poradenského střediska Help Desk, propojit jeho činnosti se sociálními službami, které v Obrnicích vzniknou, dále nastavit efektivní systém informování cílové skupiny, zvýšit motivaci cílové skupiny a navázat spolupráci s významnými zaměstnavateli v lokalitě obce a v blízkém okolí k možnému zaměstnání obyvatel obce.

c) Konkrétní opatření

Sociální firma – technické služby obce

Jedním z cílů, které byly definovány v rámci práce pracovní skupiny sestávající z místních expertů na oblast zaměstnanosti, je založení sociální firmy – technických služeb obce (cíl 14.1), která poskytne pracovní místa pro nízkokvalifikované či dlouhodobě nezaměstnané osoby z cílové skupiny.

Sociální firma je specifickým typem sociálního podniku, ve kterém je z celkového počtu zaměstnanců zaměstnáváno 30% osob z cílové skupiny a je jim poskytována výrazná podpora. Na rozdíl např. od chráněných dílen nevede zaměstnání osob k jejich přípravě na budoucí zaměstnání, ale přímo o zaměstnávání.

Sociální podnik je charakteristický tím, že případný zisk je vždy zpětně používán pro jeho rozvoj, anebo k naplňování předem definovaných obecně prospěšných cílů. Je navíc orientován na lokální úroveň, tzn. uspokojuje místní potřeby a využívá místní zdroje a přispívá tak k místnímu rozvoji.

V Obrnicích vznikne sociální firma – technické služby obce, jejíž činnost bude zaměřena na úklid veřejných prostor, drobné řemeslné práce a opravy, „domovníctví“ a úklid domů (především ve větších domech nebo tam, kde se častěji mění struktura nájemníků a na realizaci veřejné služby. V rámci firmy bude zaměstnáno 13 nízkokvalifikovaných (či dlouhodobě nezaměstnaných) obyvatel.

Realizace veřejně prospěšných prací

Dalším cílem Lokálního partnerství je realizace veřejně prospěšných prací (cíl 14.2.) Jak již bylo uvedeno v popisu výchozího stavu v oblasti zaměstnanosti, vykonáváním veřejně prospěšných prací (VPP) si nezaměstnaní nebo lidé s nízkými příjmy mohou přilepšit. VPP jsou časově omezené pracovní příležitosti, které po dohodě s úřadem práce vytváří zaměstnavatel.

Strategický plán sociálního začleňování v Obrnicích obsahuje opatření zajišťující 5 veřejně prospěšných pracovních míst na rok 2012, které bude realizovat obec.

Sběrný dvůr

Vznik a provoz sběrného dvora je společným projektem svazku obcí Srpina (cíl 14.3). K jeho vzniku je zapotřebí změna územního plánu a zpracování projektové dokumentace. Následně v roce 2012 bude podána žádost na vznik dvora na Státní fond životního prostředí .

V rámci této plánované aktivity byly již podepsány smlouvy s firmami na zpracování bioodpadu, plastů, papíru, skla, žárovek a elektrospotřebičů. Rovněž je již zřízeno sběrné místo, kam mohou obyvatelé obce shromažďovat odpad. Probíhá také informování veřejnosti o této nové možnosti (např. prostřednictvím letáků a již je zřízeno 1 pracovní místo v rámci veřejné služby k zajištění provozu sběrného místa. Přes léto 2011 bude dále uskutečněna soutěž ve sběru plastů, kterou zrealizuje občanské sdružení Duhovka.

Po vzniku sběrného dvora budou k zajištění jeho směnného provozu zaměstnání min. 2 osoby z řad dlouhodobě nezaměstnaných (nízkokvalifikovaných) osob. Podle plánu představitelů obce by se provoz dvora měl stát po vzniku sociální firmy jednou z jejích aktivit.

Poradenské středisko Help Desk, informovanost cílové skupiny, sociální služby a spolupráce s místními zaměstnavateli

Dalším z cílů strategického plánu v oblasti podpory zaměstnávání osob je zachovat poradenské středisko Help Desk (cíl 15.1), které bylo zřízeno v rámci projektu „RESTART Obrnice“, jehož hlavním cílem je pomoci nezaměstnaným v jejich orientaci na trhu práce (viz výše). Dalšími aktivitami střediska je pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů klientů včetně zprostředkování kontaktu s orgány veřejné správy. Poradenské středisko spolupracuje s úřadem práce v Mostě za účelem vzájemné informovanosti o rekvalifikačních, vzdělávacích a motivačních kurzech. V této aktivitě bude pokračovat

(opatření 15.1.1) s ohledem na návaznosti rekvalifikace osob na jejich uplatnitelnost na trhu práce. Help Desk bude následně tyto informace předávat cílové skupině prostřednictvím terénních pracovníků na obci a pracovníků sociálních služeb, které v obci vzniknou, a to pracovníků Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a Terénních programů (opatření 15.2.1). Dále bude toto středisko aktivně vyhledávat nabídky subjektů působících v oblasti rekvalifikací a dalších možností na zvýšení uplatnitelnosti nízkokvalifikovaných osob na trhu práce (opatření 15.1.2).

Aby byl systém podpory sociálně vyloučených osob v oblasti zaměstnanosti úspěšný, musí být k dispozici nabídka pracovního uplatnění obyvatel obce u místních zaměstnavatelů (cíl 15.3). Proto obec Obec naváže spolupráci se zaměstnavateli, kteří zaměstnávají nízkokvalifikované osoby. Možnost spolupráce bude následně využívat především poradenské středisko Help Desk, které vytvořilo v rámci projektu „RESTART Obrnice“ databázi obyvatel obce, kteří již prošli kurzy pořádanými v rámci zmíněného projektu. Tyto osoby bude následně možné doporučit zaměstnavatelům při poptávce o zaměstnance.

Zaměstnavatelům budou také doporučovány ty osoby, které jsou úspěšné při výkonu veřejné služby či veřejně prospěšných prací nebo další osoby, které úspěšně dokončily rekvalifikační, vzdělávací či jiné kurzy. K úspěšnosti navázané spolupráce je rovněž nutné poptávat rekvalifikace v návaznosti na poptávku zaměstnavatelů a informovat cílovou skupinu o takové možnosti. Informovanost bude dále zajištěna prostřednictvím terénních pracovníků obce a také pracovníků nově vzniklých sociálních služeb. Tito pracovníci musí rovněž podporovat konkrétní osobu si pracovní místo udržet.

Tento způsob podpory cílové skupiny v oblasti zaměstnanosti napomůže ke zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti těchto osob především jako motivační faktor ke změně složité sociální situace.

8.2.2 Priority v oblasti bydlení

a) Úvod

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit patří do ohrožených skupin s marginalizovanou pozicí na trhu s byty. Dlouhodobým problémem sociálně vyloučených osob je nízká kvalita bydlení, která je pod úrovní českého standardu, kdy špatné bytové podmínky ohrožují zdraví i bezpečnost nájemníků. Všechny rodiny, které se ocitly ve stavu prostorového a sociálního vyloučení, však nejsou stejné. Sociálně vyloučené domácnosti můžeme rozdělit do dvou základních kategorií: 1. domácnosti s nedostatečnou

kompetencí k udržení dlouhodobého nájemního bydlení; 2. domácnosti, pro něž je trhem nabízené bydlení bez veřejné pomoci finančně nedostupné a které jsou na trhu bydlení z tohoto i jiných důvodů diskriminovány, avšak mají dostatečnou kompetenci k udržení dlouhodobého nájemního bydlení.⁴²

b) Priority

Členové pracovní skupiny v oblasti bydlení stanovili jako prioritu zkvalitnění bydlení pro cílovou skupinu v obci. Jedním z nástrojů, jak dosáhnout tohoto stavu, je zavedení systému prostupného bydlení, který bude záviset v prostupu osob tzv. stupni bydlení. Tento systém bude součástí kvalitní koncepce bytové politiky, jejíž vznik je dalším cílem strategického plánu. K zlepšení bytové situace cílové skupiny povede také zvýšení kompetencí osob k řádnému užívání bytových jednotek a vznik metodiky řešení zadluženosti obyvatel včetně poskytování cílové skupině kvalitního poradenství v této oblasti.

c) Konkrétní opatření

System prostupného bydlení

V obci vznikla potřeba vytvořit nabídku prostupného bydlení (cíl 11.1), který bude záviset v prostupu osoby tzv. stupni bydlení. Těmi budou různé typy bytů od nejméně komfortního s doprovodným sociálním programem a nájemní smlouvou sjednávanou na dobu určitou, až po standardní byty bez dohledu sociálních pracovníků a nájemní smlouvou pravidelně obnovovanou. Konkrétní koncept systému bude rozpracován v rámci pracovní skupiny. Pracovní skupina bude sestávat především ze zástupců obce, ostatních vlastníků bytového fondu v obci a poskytovatelů sociálních služeb.

Výsledkem prostupu osoby přes jednotlivé stupně bude především navýšení jeho kompetencí k nalezení a udržení bytu na volném trhu a k řádnému užívání bytových jednotek. System prostupného bydlení je obousměrný, tudíž stejně tak, jako je možné postupovat „vzhůru“, může se osoba „propadnout“ zpět na nižší stupeň bydlení. Jelikož je pravděpodobné, že osoby, které se zapojí do systému, by jim nezvládly samostatně postupovat, je zapotřebí, aby jim bylo zajištěna podpora terénních (sociálních) pracovníků.

Koncepce bytové politiky

Obec dne 4. 2. 2009 schválila „Strategii nakládání s bytovým fondem ve vlastnictví obce Obrnice“. Tento materiál bude aktualizován, doplněn o další možnosti řešení bytové situace obyvatel v Obrnicích,

⁴² Studie „Podpora dostupnosti bydlení pro lidi akutně ohrožené sociálním vyloučením – mezinárodní perspektiva a návrhy opatření v ČR“ autoři - Ing. Mgr. Martin Lux, Ph.D., Mgr. Martina Mikeszová, Ing. Petr Sunega, str. 14

např. o systém dostupného bydlení a navázání spolupráce s poskytovateli ubytování (např. azylový dům, ubytovny) v Mostě (opatření 12.1.1) a zajištění jeho reálné naplňování (opatření 12.1.4) Obec má dále již vypracovaný projekt na vznik malometrážních bytů, které by mohly do budoucna sloužit starým občanům či naopak mladým párům, je však zapotřebí zajistit finanční prostředky na realizaci tohoto projektu (opatření 12.1.2). Dalším opatřením strategického plánu je zachování nájemných bytů v majetku obce (opatření 12.1.3). Toto opatření je důležité pro zamezení dalšího obchodu s byty realitními kanceláři a následné fluktuace lidí z jiných lokalit Mostecká i celé České republiky do Obrnic.

Řádné užívání nájemního bytu, metodika řešení zadluženost, poradenství

Po vzniku sociálních služeb Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a Terénní programy budou pořádány semináře a workshopy, které povedou ke zvýšení kompetencí cílové skupiny k řádnému užívání bytových jednotek. Semináře mohou být na téma např. hospodárné vaření, úpravy v bytě, atd (opatření 11.2.1). K drobným úpravám a údržbě bytů bude obcí do konce roku 2011 využito dotačního titulu Úřadu vlády „Podpora terénní práce 2011“ (opatření 11.2.2).

Někteří obyvatelé Obrnic (především pak Malého a Velkého sídliště) mají dluhy na nájemném a službách spojených s užíváním bytů. Pokud se tyto lidé ocitnou v tzv. dluhové pasti, nemají téměř šanci nalézt si legální zaměstnání. To se projevuje především v hledání práce ve sféře tzv. šedé či černé ekonomiky. Následně je výrazně snížena možnost zajistit si adekvátní bydlení, dodržovat zdravý životní styl a naopak se zvyšuje riziko projevů sociálně patologických jevů, jako je užívání návykových látek, gamblerství, trestná činnost, prostituce apod. Prostředkem k řešení této situace bude vznik materiálu řešení zadluženosti obyvatelstva v obci (opatření 13.1.2). Dále bude pravidelně posilováno právního povědomí obyvatel v oblasti dluhové problematiky prostřednictvím pořádání přednášek a workshopů v rámci poskytovaných sociálních služeb (SAS, TP) a poradenského střediska Help Desk (opatření 13.2.1), zajištěn přenos informací v oblasti dluhové problematiky a zvyšování právního povědomí v této oblasti do přirozeného prostředí obyvatel obce prostřednictvím terénní práce (opatření 13.2.2) a zajištěna nabídka bezplatného dluhového a právního poradenství vznikem dluhové poradny, a to rozšířením aktivit poradenského střediska Help Desk (opatření 13.2.3).

8.2.3 Priority v oblasti vzdělávání, výchovy a volného času

a) Úvod

Podpora cílové skupiny v oblasti vzdělávání je dalším velmi důležitým krokem na dlouhé cestě procesu sociálního začleňování. Vzdělání tvoří základní podmínku úspěšnosti osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách při hledání zaměstnání i při řešení nejrůznějších životních situací.

b) Priority

Lokální partnerství i členové pracovní skupiny tvořící priority, cíle a opatření v oblasti vzdělávání jsou si vědomi důležitosti vzdělávání všech věkových skupin, proto jako prioritu stanovili Vzdělávání dětí a dospělých. Mezi dlouhodobé cíle, jejichž prostřednictvím bude prioritou naplňována byly zahrnuty: atraktivita mateřské a základní školy s rozšířenou nabídkou aktivit, existence propracovaného systému kariérního poradenství na ZŠ a podpora přechodu žáků na střední školu, přístupnost systému vzdělávání všem věkovým kategoriím a realizace programů k podpoře rozvoje rodičovských kompetencí.

Prioritou v oblasti volného času je posílení kapacity a atraktivity volnočasových a výchovných aktivit pro děti a mládež.

c) Konkrétní opatření

Budování image školy - specializované učebny, prezentace úspěšnosti absolventů a aktivit školy

Prvním z cílů Lokálního partnerství v oblasti vzdělávání je zvýšení atraktivity školy prostřednictvím vzniku specializovaných učeben (cíl 4.2). Rozšířením nabídky základní školy (dále jen ZŠ) o umělecké aktivity stoupne atraktivita školy pro žáky i jejich rodiče a zamezí se tak odlivu žáků do jiných ZŠ v Mostě a okolí. Prostřednictvím nabídky umělecké tvorby již na ZŠ by mohl být pozitivně ovlivněn zájem u žáků o další vzdělávání např. v oblasti řemeslnických oborů či při hledání pracovního uplatnění. Ke vzniku specializovaných učeben (hudební, rukodělné dílny a kuchyňky) bude podán projekt s žádostí o finanční podporu. Obsah projektu definuje pracovní skupina Vzdělávání a bezpečnost.

Image školy bude dále podpořena prezentací úspěchů žáků kteří pokračují ve studiu na střední škole (dále jen SŠ) či po dokončení střední školy našli uplatnění na trhu práce a došlo tak k pozitivnímu ovlivnění jejich života. Tato aktivita je výrazným motivačním prvkem pro stávající žáky základní školy,

aby pokračovali ve studiu. K budování tváře školy přes úspěšné absolventy je zapotřebí zjišťovat také úspěšnost studentů na SŠ (např. ve spolupráci s výchovnými poradci), kterou je možné zpětně prezentovat stávajícím žáků ZŠ. K tomuto účelu naváže ZŠ spolupráci s vybranými SŠ (opatření 4.2.1). Prezentace úspěšných absolventů bude následně realizována prostřednictvím workshopů např. při náboru dětí (opatření 4.2.2) a vytvořením nástěnky na ZŠ, kde budou uvedeny informace o jejich úspěších (4.2.3).

Atraktivita školy bude dále prezentována prostřednictvím brožur, které vzniknou v rámci projektů (opatření 4.2.4 a 4.2.5), dalším šířením informací o vzdělávacích aktivitách v obci i mimo ni ve školním časopise, na webových stránkách obce a po vzniku obecního zpravodaje také tímto médiem. Informace do terénu budou předávat pracovníci sociálních služeb (SAS, TP, NZDM), které v obci vzniknou a k vzájemnému informování subjektů působících v této oblasti v obci bude sloužit pracovní skupina Vzdělávání a bezpečnost (opatření 4.2.6).

Předškolní příprava

Dalším cílem, na kterém se experti na vzdělávání shodli je zajištění užší spolupráce mateřské školy (dále jen MŠ), ZŠ a dalších subjektů v předškolní přípravě dětí. Předškolní příprava dětí hraje velmi důležitou roli především při nástupu žáka do ZŠ. Pokud není kladen důraz na předškolní přípravu, žáci mají následně problémy se zvládnutím učiva i celkově se zařazením do kolektivu a přizpůsobením se školnímu prostředí. Mnoho dětí se sociálním znevýhodněním nenavštěvuje z různých důvodů MŠ, ani jiné předškolní zařízení, proto jejich kompetence pro úspěšný nástup na ZŠ jsou omezené. Smyslem cíle je posílení spolupráce subjektů, které mohou předškolní přípravu dítěte ovlivnit a předcházet tak možným problémům při nástupu žáka na ZŠ.

Konkrétním opatřením je zajištění užší spolupráci MŠ, ZŠ a dalších subjektů (TP – na obci) v oblasti předškolní přípravy prostřednictvím pravidelného setkávání (opatření 4.3.1). V rámci jednání Komise sociální a pro vzdělávání dětí a mládeže bude minimálně jednou za měsíc řešena otázka předškolní přípravy dětí s konkrétními výstupy spolupráce (MŠ, ZŠ, Duhovka, o.s.), po vzniku nových sociálních služeb v obci (SAS, TP, NZDM) budou k těmto jednáním přizváni také zástupci těchto služeb. Spolupráce v této oblasti již byla částečně navázána (dětí z MŠ budou docházet do učeben a seznamovat se se ZŠ).

Dalším opatřením je vznik rodinného centra „Olivín“ (opatření 4.3.2), které bude poskytovat sociální službu Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. V rámci této služby bude zajištěno také fungování předškolního klubu „Modrásek“.

Kariérní poradenství, doučování

Kariérní poradenství je nástroj, který napomáhá žákům ZŠ při rozhodování v pokračování na další stupeň vzdělávání s ohledem na následnou uplatnitelnost na trhu práce. Členové pracovní skupiny Vzdělávání a bezpečnost se rozhodli zařadit tuto aktivitu do strategického plánu, a to prostřednictvím nastavení spolupráce s vybranými středními školami v oblasti přechodu žáků na SŠ. Díky této spolupráci bude školákům umožněno střední školy lépe poznat, zorientovat se v cizím prostředí a bude tak podpořeno jejich rozhodnutí pokračovat v dalším studiu.

Konkrétním opatřením je tedy deklarovat systém spolupráce s vybranými středními školami (opatření 5.1.1 – 5.1.3). Spolupráce bude spočívat především v možnosti exkurzí (a příp. dlouhodobějších pobytů) žáků ZŠ na SŠ, aby poznali středoškolské prostředí a vyzkoušeli si studium oborů, které je zajímají.

Dalšími programy v oblasti kariérového poradenství, které již na ZŠ probíhají je pořádání tzv. Minisokrata, kdy je umožněno jednotlivým střední školám z Mostu a okolí, aby prezentovaly na ZŠ v Obrnicích svou nabídku a získávaly tak nové studenty, dále spolupráce dětí, třídního učitele a asistenta pedagoga ve výběru střední školy a poskytování kariérního poradenství žákům ZŠ přes úřad práce. V těchto aktivitách se bude i nadále pokračovat (opatření 5.1.4 – 5.1.6).

Posledním opatřením v tomto směru je vznik pracovní skupiny za účelem nastavení spolupráce v oblasti kariérového poradenství mezi ZŠ, TP (TSP) a rodiči. Pracovní skupina vznikne ze zástupců školy (včetně asistenta pedagoga), terénního pracovníka a zástupce Duhovky o.s., kdy se nastaví pravidla spolupráce v oblasti kariérního poradenství. Po vzniku nových sociálních služeb (TP, NZDM) se do této PS zapojí zástupci těchto služeb. Prostřednictvím této PS bude rovněž docházet k pravidelnému vzájemnému předávání informací v oblasti vzdělávání (opatření 5.1.7).

K zvýšení úspěšnosti cílové skupiny žáků ve vzdělávání je možné využít dalšího nástroje, doučování. Doučování poskytuje občanské sdružení Duhovka, a to i doučování středoškoláků. Není však zajištěna dostatečná informovanost o této aktivitě. Ta bude zajištěna prostřednictvím informování rodičů ve škole,

školního časopisu, webových stránek obce, výlepových ploch v obci, rozhlasu a po vzniku nových sociálních služeb (TP, NZDM, příp. SAS) prostřednictvím těchto služeb a také po vzniku obecního zpravodaje tímto médiiem (opatření 5.2.1). Duhovka bude k doučování středoškoláků využívat vysokoškolských studentů na praxi (opatření 5.2.2). Dalším subjektem, který bude po svém vzniku nabízet doučování, bude Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (opatření 5.2.3).

Besedy k poznávání kultur, šíření informací o vzdělávání dospělých

Strategický plán sociálního začleňování zahrnuje rovněž vzdělávání dospělých. Jednou z oblastí, kde se často projevuje nedostatek informací, je rozmanitost kulturních specifik a dále problematika sociálního vyloučení. Z toho důvodu plán obsahuje opatření na podporu informovanosti obyvatel Obrnic právě v těchto oblastech. V obci budou organizovány semináře a veřejné besedy v rámci projektu „Kdo si hraje, nezlobí“ (pracovní název projektu). Tento projekt bude dopracován, bude nalezen dotační titul, ze kterého by mohl být podpořen a následně budou organizovány semináře, o kterých bude zajištěna dostatečná informovanost (opatření 6.1.1. – 6.1.3).

Dále bude obrnická veřejnost informována o vzdělávacích seminářích, kurzech a dalších možnostech vzdělávání v rámci obce i regionu. Nedostatek informací je často největší překážkou, která znemožňuje osobám doplnit si vzdělání či zvýšit svou kvalifikaci. Následně se to projevuje v nízké motivaci osob k dalšímu vzdělávání a mizivé šanci nalézt uplatnění na trhu práce. Informace budou šířeny prostřednictvím poradenského střediska Help Desk, přičemž pracovníci střediska budou aktivně shánět informace o vzdělávacích seminářích, kurzech a dalších možnostech vzdělávání v rámci obce i regionu a předávat je osobám v rámci pracovního poradenství. Po vzniku sociálních služeb budou tyto informace předávat také pracovníkům těchto služeb za účelem přenosu informací do terénu (opatření 6.2.1, 6.2.3). K zajištění tohoto opatření rozšíří pracovníci Help Desku spolupráci s úřadem práce v Mostě (opatření 6.2.2).

Programy pro rozvoj rodičovství

Dalším cílem, na kterém se shodli odborníci v oblasti vzdělávání, je rozvoj rodičovských kompetencí. Nástrojem pro jejich rozvoj je vznik a provoz rodinného centra „Olivín“, ve kterém budou poskytovány sociální služby Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytovány rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče

nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba pak spočívá např. ve výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poskytování sociálně terapeutických služeb a pomoc při uplatňování práv a obstarávání osobních záležitostí.

V rámci sociální služby bude také poskytována činnost spočívající v předškolní přípravě (klub „Modrásek“). Ke vzniku této služby je zapotřebí registrovat tuto službu na Krajském úřadě Ústeckého kraje Duhovkou o.s. (opatření 7.1.2) a podat projektovou žádost na Ministerstvo práce a sociálních věcí (opatření 7.1.1). Jednou z aktivit této služby bude organizace seminářů zaměřených na téma výchovy k rodičovství (opatření 7.1.4).

V Obnicích jsou již realizovány dílčí programy výchovy k rodičovství. Je však potřeba zajistit jejich pokračování a nastavit spolupráci subjektů věnujících se dané oblasti. Konkrétními opatřeními je pokračování v pořádání přednášek na ZŠ k plánovanému rodičovství a zajistit návštěvy kojeneckého ústavu (opatření 7.2.1) a pokračování v pravidelných návštěvách dětského domova dětmi, které navštěvují sdružení Duhovku (opatření 7.2.2). Prostřednictvím těchto návštěv dochází k ovlivňování vnímání dětí rodinného zázemí.

Rovněž v problematice výchovy k rodičovství je zapotřebí koordinované spolupráce subjektů. Spolupráce bude nastavena minimálně mezi ZŠ, SŠ zdravotnickou, OSPODem a následně poskytovateli sociálních služeb - především SAS (opatření 7.2.3).

Volnočasové a výchovné programy pro děti a mládež

Prvním z opatření podporující rozvoj programů pro děti a mládež je vznik **Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež** (opatření 8.1.1 – 8.1.3). Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) podle § 62 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách poskytuje ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Posláním NZDM je tedy usilovat o sociální začlenění a pozitivní změnu v životním způsobu dětí a mládeže, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, poskytovat informace, odbornou pomoc, podporu, a předcházet tak jejich sociálnímu vyloučení.

Dalšími aktivitami, které odborníci zařadili do strategického plánu sociálního začleňování, je provoz **předškolního klubu „Modrásek“**, který bude poskytován v rámci sociální služby SAS pro rodiny s dětmi (rodinné centrum „Olivín“) a kde budou dětem předškolního věku nabízeny volnočasové a výchovné aktivity. Dojde tak k zajištění preventivního působení i na děti, pro které není určena sociální služba NZDM (opatření 8.1.3) Obec Obrnice dále v oblasti volnočasových aktivit podala žádost o finanční podporu projektu **„LINORYTY – Mostecko očima dětí“** (opatření 8.1.5), poskytla Duhovce, o.s. prostory pro některé z jejích aktivit (opatření 8.1.6), díky projektu Restart byl umožněn a bude zachován **přístup na školní hřiště ve Zlatnících** (opatření 8.1.7) a dále budou zřízeny **legální „grafity plochy“** (opatření 8.1.8).

Pro úspěšnost a zvýšení vlivu volnočasových aktivit na děti a mládež je nutné pravidelně zjišťovat zájem dětí a atraktivitu aktivit a adekvátně přizpůsobit jejich nabídku. Zájem dětí o volnočasové aktivity bude pravidelně zjišťován v rámci činnosti ZŠ (opatření 8.2.1), Duhovky o.s. a poskytovatelů sociálních služeb (opatření 8.2.2). Zjištění budou následně vyhodnocovány na pracovní skupině Vzdělávání a bezpečnost a podle výsledků budou volnočasové programy nastaveny a naplánovány (opatření 8.2.3).

U výše uvedených plánů rozvoje volnočasových aktivit musí být opět zajištěna dostatečná informovanost cílové skupiny a spolupráce subjektů na těchto programech (opatření 8.3.1 – 8.3.3).

8.2.4 Priority v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti

a) Úvod

Pracovní skupina zaměřila svoji pozornost především na omezení provozu heren a distribuce drog se zaměřením na zvýšení preventivních opatření a na posílení preventivní činnosti v oblasti sociálně patologických jevů a snížení vandalismu a drobné kriminality.

Šíření sociálně patologických jevů jako je gambling a drogová závislost se často stává průvodním znakem sociálního (a především materiálního) vyloučení. Osoby, které jsou sociálně vyloučené a není v jejich silách se z tohoto stavu vymanit, se často uchylují ke konzumaci drog či k nelegálnímu obohacování. Proto se členové pracovní skupiny shodli na vypracování strategie pro omezení distribuce drog a harmonogramu kontrol heren v obci a posílení preventivní činnosti nejen v oblasti drogové závislosti.

b) Priority

Z výše uvedených důvodů stanovili odborníci v pracovní skupině prioritu Snížení sociálně patologických jevů a posílení bezpečnosti.

c) Konkrétní opatření

Strategie pro omezení distribuce drog a harmonogramu kontrol heren v obci a posílení preventivní i represivní činnosti v oblasti drogové závislosti, vandalismu a drobné kriminality

Prvním opatřením strategického plánu sociálního začleňování v Obrnicích je vznik strategie, která napomůže preventivními i represivními činnostmi snížit distribuci drog a provoz heren. Součástí této strategie bude také postup řešení vandalismu a drobné kriminality (opatření 10.1.3). Důsledným naplňováním této strategie dojde tak k eliminaci výskytu těchto sociálně patologických jevů. K tvorbě strategie vznikne pracovní skupina, která bude složena ze všech relevantních subjektů, které mohou situaci v obci ovlivnit (opatření 9.1.1). Dokument bude následně projednán a schválen Radou a Zastupitelstvem obce (opatření 9.1.2). Posledním opatřením je realizace represivních i preventivních opatření vycházejících ze strategie, přičemž do preventivních činností musí být zapojeni mimo obce, PČR a Městské policie také škola (především školní preventistka), Duhovka o.s. a po vzniku rovněž poskytovatelé sociálních služeb (opatření 9.1.3, 9.1.4, 10.1.4 a 10.1.5).

Community policing

Druhým opatřením je podpora aktivní spolupráci policie a ostatních subjektů v oblasti community policing. Princip community policing záleží ve spolupráci Policie ČR se zainteresovanými orgány a veřejností při zajišťování bezpečnosti a zejména při předcházení trestné činnosti. Profesionální a zároveň k veřejnosti vstřícný výkon policejní práce se opírá o ochotu veřejnosti podílet se na věcech veřejných.

Od 1. 7. 2011 bude zkušebně zavedena asistenční hlídková služba prevence kriminality na základě získané dotace na dva pracovníky po dobu 6 měsíců z programu Prevence kriminality ústeckého kraje. Dvoučlenná hlídka bude vybrána z řad Romů, kteří mají v této komunitě respekt a vážnost. Hlídka by měla především dohlížet na veřejný pořádek, ochranu veřejného majetku, dodržování nočního klidu, kontrolu dětí potulujících se ve večerních hodinách a jejich odvedení domů, kontrolu místních heren, kontrolu dětí potulujících se venku v době vyučování ve škole, spolupracovat s Policií ČR a s Městskou policií (opatření 10.1.1).

Princip community policing bude dále posílen prostřednictvím terénního pracovníka, který se zaměří na oblast bezpečnosti. Tato funkce bude ustanovena po vzniku Terénních programů v obci a nazývá se podle metodiky Ministerstva vnitra ČR „Asistent pro jednání s policií a dalšími úřady“. Tento pracovník bude vykonávat především preventivní činnosti a bude jakýmsi přemostěním mezi sociálně vyloučenými osobami a Policií ČR a Městskou policií. Základem jeho práce bude získání důvěry osob z cílové skupiny.

Závěr

Strategický plán sociálního začleňování Obrnice 2011-2013 je v mnoha směrech dynamickým a živým dokumentem a bude zapotřebí na něm i nadále intenzivně pracovat. Během tříletého období, na které je plán sepsán, může dojít k mnoha událostem či změnám, které mohou jeho realizaci ovlivnit a které budou muset být reflektovány. Proto bude pravidelně (jedenkrát do roka a v případě potřeby též ad hoc) docházet k revizi jednotlivých cílů a opatření strategického plánu, vyhodnocování dílčích úspěchů a neúspěchů při jejich naplňování a následně k úpravě ve formě aktualizace akčních plánů.

Při aktualizaci strategického plánu je zapotřebí brát maximální ohled na vyvíjející se situaci nejen v oblasti sociálního začleňování, ale i k celkovému vývoji v obci. Materiál by měl být v souladu s ostatními strategickými dokumenty, které se v obci tvoří či do budoucna budou tvořit.

Zodpovědnost za realizaci priorit a cílů plánu mají zejména subjekty, které jsou jmenovitě uvedeny jako zodpovědné osoby v akčních plánech k jednotlivým oblastem intervence. Úlohou lokální konzultantky bude zejména koordinační činnost závisající především v podpoře subjektů při naplňování jednotlivých opatření, při přípravě projektů, jejichž realizace bude prostředkem naplňování opatření, při zajištění financování těchto projektů a při předávání dobrých i špatných praxí.

Jak již bylo několikrát uvedeno, ambicí strategického plánu sociálního začleňování v obci Obrnicích, je nejen zlepšení špatné sociální situace osob žijících v prostředí sociálně vyloučených lokalit, ale i všech obyvatel obce, a to především prostřednictvím společného úsilí všech těch, kteří mohou tento stav ovlivnit.

„K naplňování strategického plánu i celkovému řešení problematiky sociálního začleňování je nutná především bezpodmínečná trvalá podpora volených zastupitelů obce Obrnice!“

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Seznamy členů Lokálního partnerství

Příloha č. 2 - Mapa partnerů

Příloha č. 3 - SWOT analýzy pracovních skupin

Příloha č. 4 - Akční plány

Příloha č. 5 - Harmonogram aktivit

Příloha č. 6 - Memorandum o spolupráci

Seznam použitých zkratk

APZ – aktivní politika zaměstnanosti

ASZ – Agentura pro sociální začleňování

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EU – Evropská Unie

GAC - Gabal Analysis & Consulting

ICVA – Integrované centrum volnočasových aktivit

IP – individuální projekt

IPO – individuální projekt obce

IOP – Integrovaný operační program

IPRM – Integrovaný plán rozvoje města

K-centrum – kontaktní centrum

Km - kilometr

KÚ – krajský úřad

LK – lokální konzultant/konzultantka

LP – Lokální partnerství

m - metr

MMM – Magistrát města Most

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MP – Městská policie

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

MŠ – mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

MV – Ministerstvo vnitra ČR

MZ – Ministerstvo zdravotnictví ČR

např. - například

NNO – nestátní nezisková organizace

NZDM – Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež

OO PČR – obvodní oddělení Policie ČR

OPLZZ – Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OPVK - Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

o.s. – občanské sdružení

OSPOD – Odbor sociálně právní ochrany dětí

PČR – Policie České republiky

PS – pracovní skupina

SAS – sociálně aktivizační služba

Sb. - sbírky
SLDB – sčítání lidu, domů a bytů
SSP – státní sociální podpora
SŠ – střední škola
SO – střední odborné
SOU – střední odborné učiliště
SVJ - společenství vlastníků jednotek
SVL – sociálně vyloučené lokality/vyloučená lokalita
TJ – tělocvičná jednota
TP – terénní práce/terénní pracovník
TSP – terénní sociální práce/terénní sociální pracovník
tzn. – to znamená
ÚP – úřad práce
v.o.s. – veřejná obchodní společnost
VOŠ – vyšší odborná škola
VPP – veřejně prospěšné práce
VS – veřejná služba
VŠ – vysoká škola
ZŠ – základní škola